

POHJOISEN SUURPIIRIN LÄNTISET JA POHJOISET OSAT VIHERALUESUUNNITELMA

**Maunulanpuisto, Metsälä, Pirkkola, Pakila, Paloheinä,
Torpparinmäki, Haltiala ja Tuomarinkartano
2004-2013**

POHJOISEN SUURPIIRIN LÄNTISET JA POHJOISET OSAT VIHERALUESUUNNITELMA 2004-2013

Maunulanpuisto, Metsälä, Pirkkola, Pakila, Paloheinä,
Torpparinmäki, Haltiala ja Tuomarinkartano

Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2004: I / viherosasto
ISBN 952-473-243-2

Heli Laurinen ja Virpi Vertainen
Helsinki 2004

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	4
ALKUSANAT	8
TIIVISTELMÄ	9
SAMMANFATTNING	14
1. TYÖN TAVOITTEET JA SUUNNITTELUALUE	19
1.1. TYÖN TAVOITTEET JA TAUSTASUUNNITELMAT	19
1.2. SUUNNITTELUALUEEN SIJAINTI KAUPUNKIRAKENTEESSA	18
1.3. SUUNNITTELUALUEEN RAJAUS JA PINTA-ALA	19
2. NYKYTILANTEEN ANALYYSI	25
2.1. VIHERALUEVERKOSTO JA REITISTÖ	25
2.2. MILJÖÖN OMINAISPIIRTEET JA NYKYTILA	39
2.3. VIHERALUEIDEN PALVELUT	48
2.4. VIHERALUEIDEN YLLÄPITO	53
2.5. KAAVOITUS	58
2.6. SUOJELUKOhteet	59
2.7. VIHERALUEIDEN KÄYTTÄJÄT	61
2.8. KÄYTTÄJIEN TARPEET	66
2.9. HALLINTOKUNTIEN HUOMIOITA	66
3. JOHTOPÄÄTÖKSET	69
3.1. VIHERALUEVERKON VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHdat	69
4. SUUNNITELMA VUOSILLE 2004-2013	73
4.1. YLLÄPIDON JA RAKENTEELLISEN KUNNOSSAPIDON YLEISET OHJEET	73
4.2. PALVELUIDEN JA TOIMINTOJEN MUUTOKSET	80
4.3. YLLÄPIDON HOITOTASON MUUTOKSET	80
4.4. SUUNNITTELUTARPEET	80
4.5. KOHDEKOHTAISET SUUNNITELMAT	82
Maunula 401	82
Pirkkola 281	83
1. KESKUSPUISTO ETELÄINEN	83
2. KEHÄ I, KAARELANTIE PIRKKOLA	86
3. KIRSIKKAPURON PUISTO, POHJOISOSA	90
4. KIRSIKKAPURON PUISTO, KESKIOSA	92
5. KIRSIKKAPURON PUISTO, ETELÄOSA	93
6. PAPINMÄENTIEN PUISTO	95
Metsäla 283	97
7. KRÄMERTINTIE PUISTOKAISTA	97
8. KANNUNVALAJANTIE, KRÄMERTINTIE PUISTOKAISTA	98

9. KANNUS, TUUSULANTIE SUOJAVYÖHYKE	99
10. KRÄMERTINPUISTO	100
11. ASESEPÄNTIE, RAJAMETSÄNTIE KULMAUS	101
12. NIITTYLÄNTIEN PUISTOKAISTA	102
13. ASESEPÄNTIEN SUOJAVYÖHYKE	103
14. ASESEPÄNTIEN SUOJAMETSÄ	104
15. LUKKOSEPPÄNRAITIN SUOJAVIHERALUE	106
16. PIRTIPOLUNPUISTO	107
Maunulanpuisto 286	109
17. KOIKKOPUISTO (KESKUSPUISTO)	109
18. MAUNULANPUISTO VIJELYPALSTAT (KESKUSPUISTO)	110
19. KESKUSPUISTO ETELÄINEN	111
20. METSÄLÄNTIE, VETURITIE PUISTO	113
21. NIITTYLÄNPOLUN PUISTO	115
22. MAUNULANPUISTON KOIRA-AITAUS (KESKUSPUISTO)	116
23. MÄNNIKKÖTIE, RAJAMETSÄNTIE METSÄ (KESKUSPUISTO)	118
24. UURNAHAUTAUSMAAN VIHHERKAISTA, KESKUSPUISTO	120
Länsi-Pakila 402	121
Länsi-Pakila 341	121
25. SAARNAAJANTIE	122
26. VÄLITALONTIE, RIPUSUONTIE PUISTOKAISTA	123
27. PAKILANPUISTO, HEINÄMIEHENTIE	124
28. PAKILANPUISTO, LASTATIE	126
29. PAKILANPUISTO, HALKOSUONTIE	128
30. PAKILANPUISTO, KYLÄKUNNANTIE	130
31. PAKILANPUISTO, PALOSUONTIE	132
32. PAKILANPUISTO, SYSIMIEHENTIE	134
33. KYLÄKUNNANTIE 11-9 VÄLINEN PUISTOKAISTA	135
34. JAKOKUNNANTIE 23-25 PUISTOKAISTA	136
35. LEPOLANPUISTO	137
36. ALKUKUJA	139
37. PAKILANPUISTON SUOJAVIHERALUE	140
38. KYLÄKUNNANTIE, JAKOKUNNANTIE PUISTO	141
39. PALOHEINÄNTIE, TUUSULANTIE SUOJAVIHERALUE	142
40. PAKILANTIE, HALKOSUONTIE SUOJAVIHERALUE	143
41. PALOHEINÄNTIE, JORONPOLKU PUISTOKAISTA	144
Tuomarinkylä 403	145
Paloheinä 351	145
42. PIKKUSUONPUISTO	146
43. PAKILANTIE, KIVIMÄENPOLKU PUISTIKKO	147
44. NUOTIOPUISTO	148
45. PIKKUSUONPUISTO LIV:N OSUUS	150
46. PALOHEINÄN LEIKKIKENTTÄ	151
47. PAKILANTIE, KIVIMÄENTIE PUISTOKAISTA	153
48. YLIPALONPUISTO, KUUSMIEHENTIE	155
49. YLIPALONPUISTO, KYTÖNIITYNTIE	157

SOIHTU SYSINIITTY LEIKKIPUISTO	160
51. TUIKKUPIISTO	161
52. TULIPESÄ	162
53. SYSIMIEHENPOLKU, TUOHUSTIE PUISTIKKO	163
54. REPOVUORENPUISTO	164
55. REPOVUORENTIE 17-19 PUISTOVYÖHYKE	166
56. PITKÄMÄENTIE PUISTOVYÖHYKE	167
57. PALOAUKEA, KYTÖNIITYNPUISTO	168
58. PALOHEINÄNPUISTO	169
59. SYSIMIEHENTIE, SOIHTUPOLKU PUISTOVYÖHYKE	171
60. TUOHUSTIE, SARAMÄENTIE PUISTOVYÖHYKE	172
61. SARAMÄENTIE, TUUSULANVÄYLÄ SUOJAPUUSTO	173
62. SARAMÄENTIE 9-11 PUISTOKAISTA	174
63. KESKUSPUISTO, KYTÖNIITYNTIE	175
64. SYSINIITTY LIV:N OSUUS	176
Torpparinmäki 352	177
65. KAIVOHAKA	178
66. SIHTEERINPOLKU	179
67. TORPPARINMÄKI, TORPPARINPUISTO LP	181
68. YLÄ-FALLIN PELTO	185
69. NÄSINPUISTO	187
70. NÄSINOJANPUISTO	188
71. TORPPARINMÄKI VIJELYPALSTAT	190
72. NÄSINOJANPUISTO VIJELYPALSTAT	191
73. TORPPARINPUISTIKKO	192
74. HAASTEMIEHENTIE SUOJAVIHERALUE	193
75. TORPPARINMÄEN KENTTÄ (LIV)	194
76. PIKKU KÄRÄJÄPUISTO	196
77. KÄRÄJÄPUISTO	198
78. LAAMANNINPUISTO	200
79. LAINKAARENPUISTIKKO	202
80. TORPPARINMÄEN MELUMUURI	204
81. LAINKAARENTIEN PUISTOKAISTA	206
82. LAINKAARENTIEN SUOJAVIHERALUE	207
83. LAUTAMIEHENPOLKU 17-19 PUISTOKAISTA	208
Haltiala 354	209
84. PITKÄKOSKEN RINNELEHDOT (KESKUSPUISTO)	210
85. HALTIALAN AARNIMETSÄ (KESKUSPUISTO)	211
86. HALTIALAN TILA, POTMÄKI (KESKUSPUISTO)	214
87. HALTIALAN TILA, YRTTIYMPYRÄ (KESKUSPUISTO)	216
88. KESKUSPUISTO, PALOHEINÄN ULKOILUMAJA	217
89. KESKUSPUISTO, POHJOINEN	219
90. HALTIALAN PELLOT, KESKUSPUISTO, POHJOINEN	221
91. KESKUSPUISTO, POHJOINEN	223
92. KESKUSPUISTO, PALOHEINÄNHUIPPU (LIV)	225
93. PITKÄKOSKEN KOIRA-AITAUS, KESKUSPUISTO	226

94.	NISKALAN ARBORETUM LUONNONSUOJELUALUE, KESKUSPUISTO	227
95.	RUUTINKOSKI, KESKUSPUISTO	229
96.	HALTIALAN TILA, KELLARIMÄKI (KESKUSPUISTO)	231
97.	NISKALAN TILA, KESKUSPUISTO	232
98.	NISKALAN ARBORETUM LAAJENNUSALUE, KESKUSPUISTO	234
99.	VANTAANJOEN REUNAMETSIKKÖ	236
100.	LAAMANNINTIE	237
101.	HALTIALAN TILA (KESKUSPUISTO)	238
Itä-Pakila 405		239
Itä-Pakila 342		239
102.	PAKILAN RANTAPUISTO	240
103.	PAKILAN UIMARANTA	241
104.	KOULUTUVANTIE, YHDYSKUNNANTIE SUOJAVIHERALUE	243
105.	TAULUTIE, UUDENTUVANTIE PUISTOKAISTA	244
106.	KLAUKKALANPUISTO	245
107.	KLAUKKALANPUISTON RYHMÄPUUTARHA	247
108.	MUURIMESTARINTIE, TUUSULANTIE SUOJAVIHERALUE	248
109.	PAKILAN PUISTO, VIJELYPALSTA-ALUE	249
110.	MUURIMESTARINTIE, KLAUKKALANPUISTO SUOJAVIHERALUE	250
111.	YHDYSKUNNANTIE, OPETTAJANKUJA PUISTOKAISTA	251
112.	PAKILAN SIIRTOLAPUUTARHA	252
Tuomarinkartano 353		253
113.	TUOMARINKYLÄN KARTANO	254
114.	TUOMARINKARTANO NAVETTAHAKA (LIV)	256
115.	TUOMARINKARTANON VINTTIKOIRAKESKUS	257
116.	TUOMARINKARTANO UUSIPELTO	258
117.	TUOMARINKARTANO VANHA RIIHIPELTO	260
118.	TUUSULANVÄYLÄN MULTAVARASTO	261
119.	TUOMARINKARTANO KÖYHÄNMIEHENPELTO	263
120.	TUOMARINKARTANO RIIHIPELTO	264
121.	KOIVUMÄENPUISTO	265
122.	SILIUksenmäki	267
123.	LYSTIKUKKULA	269
124.	KOIRA-AITAUS	272
125.	TUOMARINKYLÄN KARTANOPUISTO	273
4.6.	SUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEN KUSTANNUSARVIO	275
4.7.	TOTEUTUKSEN AIKATAULU JA VASTUUTAHOT	275
4.8.	OHJELMOINTITÄULUKKO	275
LIITE 1		277
LIITE 2		282
LIITE 3		283
LÄHTEET		285
JULKAISULUETTELO		287

ALKUSANAT

Viheraluesuunnitelmien laadinta perustuu Helsingin kaupungin viheralue-ohjelmaan vuosille 1999-2008. Kaupungin osa-alueille laadittavat viheraluesuunnitelmat ovat rakennusviraston työväline laadukkaan viheralueverkoston ylläpitämiseksi tasapuolisesti eri puolilla kaupunkia.

Suunnitelmissa tarkastellaan eri kaupunginosien viheralueiden kuntoa ja palveluiden nykytilaa sekä parantamistarpeita viheralueiden käyttäjien toiveita kuunnellen. Tarkoituksena on koota monet tarpeet, toiveet ja ideat tavoitesuunnitelmaksi, joka ohjaa viheralueiden kehittämistä ja hoitoa. Viheraluesuunnitelmien avulla kohdennetaan tuloksellisesti myös puistorakentamisen ja kunnossapidon määrärahoja sekä kartoitetaan mahdollisia lisäselvitystarpeita.

Tämä suunnitelma käsittää Helsingin pohjoisen suurpiirin kaikki kaupunginosat paitsi Oulunkylän ja Maunulan, minne on jo aiemmin laadittu viheraluesuunnitelma. Suunnitelmassa esitetään viheralueiden ylläpidon, peruskorjauksen ja palveluiden tavoitteet, toimenpidetarve ja niiden kiireellisyysjärjestys seuraavan kymmenvuotiskauden ajaksi. Tärkeimmiksi tehtäviksi suunnitelma-alueella nousevat leikkipuistojen kunnostamiset sekä Vantaanjoen rannan ja Haltialan metsänreunojen hoito- ja kehittämissuunnitelmien laadinta. Pohjoisen suurpiirin alueella tarkistetaan kalusteiden ja varusteiden määrät ja sijainnit kokonaisuutena.

Suunnitelmaluonnosta esiteltiin asukastilaisuuksissa työn kuluessa ja hallintokuntia sekä muita osallisia kuultiin erikseen.

Viherosasto toivoo viheraluesuunnitelman täyttävän käyttäjien sille asettamat odotukset ja kiittää lämpimästi kaikkia suunnittelutyöhön osallistuneita.

Terhi Tikkanen-Lindström
toimistopäällikkö

TIIVISTELMÄ

Suunnitelman hyväksyminen

Viherosaston johtoryhmä hyväksyi suunnitelman linjaukset, painotukset ja kustannusraamin 3.5.2004. Yleisten töiden lautakunta hyväksyi suunnitelman 10.6.2004 ohjeellisenä noudatettavaksi.

Suunnitelman laatiminen ja osallistuminen

Suunnittelutyö alkoi vuoden 2002 alussa. Rakennusviraston yksiköiden neuvottelujen jälkeen laadittiin alustava suunnitelmaluonnos. Viheralue-suunnittelija Heli Laurinen jäi äitiyslomalle 22.4.2003 ja luonnoksen työstämistä jatkoi Virpi Vertainen.

Alueen asukkaita kuultiin viheraluesuunnitelman laadintavaiheessa. Suunnittelija oli tavattavissa 28.8.2003 Paloheinän kirjastossa ja 2.9.2003 Torpparinmäen koululla. Tilaisuuksista tiedotettiin paikallislehdessä sekä suunnittelualueen asukasjärjestöille ja muille osallistahoille lähetettiin tilaisuuteen kutsukirje. Lisäksi kiinnitettiin ilmoituksia soveltuville paikoille. Leikkipuisto Torpparinmäen, Ip Soihdun ja Ip Maunulan henkilökunnalta ja käyttäjiltä pyydettiin palautetta leikkipuistojen tilanteesta. Nuorten näkemyksen Torpparinmäen viheralueista kertoivat kahdeksasluokkalaiset oppilaat, jotka tekivät ryhmitöitä alueen puistoista ja niiden kehittämisestä.

Hallintokuntien asiantuntijat saivat luonnoksen arvioitavaksi joulukuussa 2003. Internetissä rakennusviraston www-sivulla, Helsingin sanomissa, paikallislehdissä ja ilmoitustauluilla tiedotettiin osallisille luonnoksen esittelytilaisuudesta, joka pidettiin 21.1.2004 Torpparinmäen koululla. Viheraluesuunnitelmaluonnos oli esillä ja kommentoitavissa näyttelyssä Paloheinän kirjastolla 12. – 24.1.2004. Näyttelyssä ja esittelytilaisuudessa saatu palaute huomioitiin luonnoksen työstämisessä valmiiksi viheraluesuunnitelmaksi.

Suunnittelualueen viheralueiden kehittämisen periaatteet kaudella 2004-2013 ja kustannusarvio

Alueen viheralueverkosto on selkeä, metsistä ja avoimista viljelymaisemasta voimansa saava kokonaisuus. Myös viherpalveluiden verkosto on toimiva ja selkeä.

Viherpalveluiden verkosto pidetään toimivana peruskorjauksin ja ylläpidon avulla.

Alueella huolehditaan näkymien säilymisestä avoimilla alueilla laatimalla hoito- ja käyttösuunnitelma mm. Vantaanjoen rannalle ja Kuusmiehentien varteen. Kaupunkirakenteen muutokset otetaan huomioon mm. rakentamalla uusi leikkipaikka Itä-Pakilaan täydennysrakentamiskohteen käynnistyttyä ja huolehtimalla leikkipaikan kunnosta Länsi-Pakilassa leikkipuiston rakentamiseen saakka.

Investoinneista aiheutuvat kustannukset (ilman alv.) ovat 4 872 684 euroa ja rakenteellisen kunnossapidon kustannukset 525 625 euroa. Säästöä hoitoluokkien laskuista on laskettu aiheutuvan 9156 euroa ja kaava-muutoksista 70 euroa.

Hoito- ja kehittämissuunnitelmiin on arvioitu aiheuttavan kustannuksia noin 28 000 euroa, kasvillisuusinventointien on laskettu aiheuttavan kustannuksia 45 000 euroa.

Laajimmat erillishankkeet ja niiden kiireellisyys

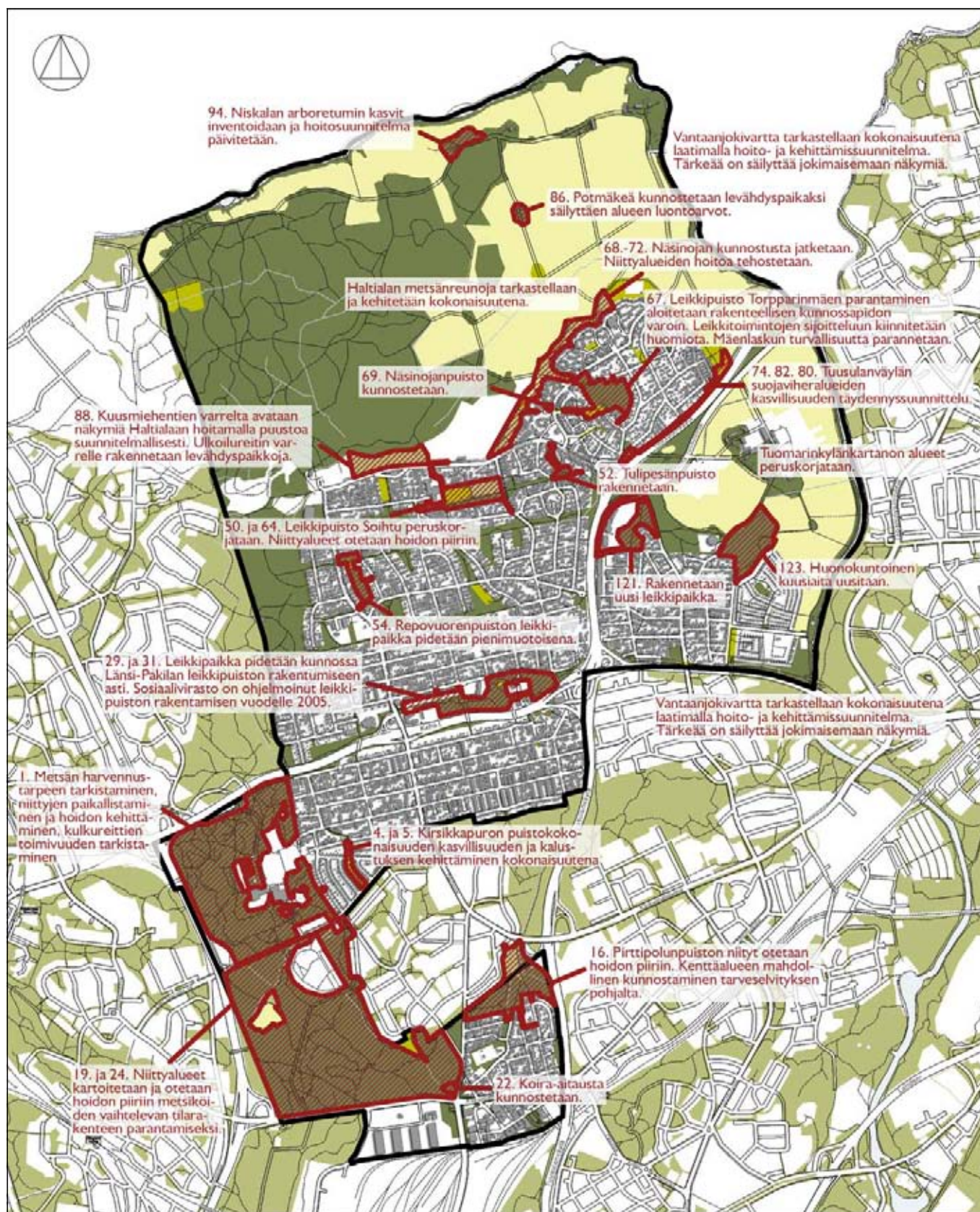
Investointihankkeet. Merkittävimmät investointihankkeet suunnittelualueella ovat leikkipuisto Soihdun ja Iip Torpparinmäen peruskorjaukset, Tuomarinkylän kartanoalueen peruskorjaus tarvittavine inventoineen sekä Metsälässä Pirttipolunpuiston mahdollinen peruskorjaus tarveselvityksen pohjalta. Sosiaaliviraston ohjelmassa on lisäksi uuden Länsi-Pakilan leikkipuiston rakentaminen vuodelle 2005, ja piha-alueiden rakentaminen ajoittuu siten vuoteen 2006.

Rakenteellisen kunnossapidon hankkeet. Hankkeista tärkeimmät ovat Torpparinmäen leikkipuiston kunnostaminen, Kirsikkapuron puiston hoidon ja täydennysistutusten suunnittelu sekä kalusteiden tarkastelu, Näsinpuiston uudelleenjärjestely ja Tuusulanväylän suojaviheralueiden täydentävä kasvillisuussuunnittelu. Torpparinmäen leikkipuiston ja Näsinpuiston parantaminen on ohjelmoitu jo vuodelle 2004.

Suunnittelutoimiston hankkeet. Tulevia vuodelle 2004 ohjelmoituja suunnitteluhankkeita pohjoisen suurpiirin alueella ovat Vantaanjokivarren hoito- ja kehittämissuunnitelman sekä Haltialan metsänreunojen kehittämissuunnitelman laatiminen. Koko suurpiirin alueella kehitetään kokonaisuutena alueen kalustusta. Erityisesti penkkien uusiminen ja

Karttaan on merkitty suunnittelualueen tärkeimmät ohjelmoidut hankkeet.

Lisätietoa hankkeista löytyy kohdekohtaisesta suunnitelmaosasta.

levähdyspaikkojen uudelleensijoittelu on ajankohtaista. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös jätehuoltoa ja roska-astioiden sijoittelua sekä valaistusta. Niittyjen hoidon kehittämistyötä jatketaan käytännössä ja luonnonhoitoalueille, joilta vielä puuttuu luonnonhoitosuunnitelma, laaditaan sellainen.

Muut hankkeet. Niskalan arboretum tarvitsee kasvillisuusinventoinnin. Inventoinnin pohjalta kyseiselle luonnonsuojelualueelle laaditaan hoitosuunnitelman päivittäminen, mistä vastaa ympäristökeskus.

Viheralueohjelman päämäärien ja käyttäjien toiveiden huomioiminen suunnitelmassa

Viheraluesuunnittelussa pyritään Viheralueohjelman mukaisesti parantamaan asuinympäristön laatua pitämällä viheralueita monipuolisina ja vaihtelevina tasavertaisesti eri kaupunginosissa. Luonnon monimuotoisuuden parantaminen on niin ikään otettu suunnitelmassa yhdeksi tavoitteeksi. Asukkaiden mielipiteitä on kysytty sekä suunnittelun aikana että luonnoksen valmistuttua. Työn aikana on kuultu myös eri viranomaistahoja.

Yleisesti ottaen pohjoisen suurpiirin asukkaat ovat tyytyväisiä viheralueisiinsa ja niiden hoitoon. Viheralueita on runsaasti ja niiden metsäisestä yleisilmeestä pidetään. Viheraluesuunnitelmassa vastataan näihin mielipiteisiin tarkastamalla hoitoluokitusta, kiinnittämällä huomiota hoitoluokan mukaiseen hoitotasoon ja siisteyteen. Metsäinen yleisilme vahvistaa alueen identiteettiä. Metsän reunavyöhykkeitä tullaan tarkastelemaan jatkossa kokonaisuutena ja sisääntuloja metsäisille viheralueille kehittämään kutsuviksi.

Asukkaat kokivat uhkana jatkuvasti lisääntyvän viheralueiden käytön, minkä pelätään aiheuttavan luonnon kulumista ja lisäävän roskaantumista. Suunnitelmassa tiedostetaan käyttöpaineet. Luonnonympäristö ei kestä kulutusta niin hyvin kuin rakennettu, joten erityisen tärkeää on ohjata kulku selkeille, toimiville reiteille ja pitää aktiivikäytön alueet hoidettuina, rakennettuina puistoina.

Pahimpia epäkohtia viheralueilla olivat käyttäjien mielestä roskaisuus, ilkeä ja se, että monien puistojen varustusta on karsittu. Metsäisillä viheralueilla synkkä ja tiheä puusto koettiin ikävänä ja turvattomuutta lisäävänä tekijänä. Niittyalueet vaikuttavat paikoitellen epäsiisteiltä ja hoitamattomilta. Roskaantumiseen vaikuttaa ennen kaikkea käyttäjien asenne, mutta roska-

astioita pyritään kuitenkin sijoittamaan viheralueille riittävästi. Pienten roskakorien sijasta jatkossa kokeillaan myös syväkeräyssäiliöitä. Metsiä hoidetaan luonnonhoitosuunnitelmien mukaisesti, mutta paikoitellen harvennetaan tarvittaessa puustoa erillistoimenpiteenä. Niittyalueiden hoitoa on kehitetty ja osa niityistä on tulossa hoidon piiriin heti seuraavalla hoitokaudella.

SAMMANFATTNING

Godkännande av planen

Grönavdelningens ledningsgrupp godkände planens riktlinjer, tyngdpunkter och kostnadsram den 3.5.2004. Nämnden för allmänna arbeten godkände planen den 10.6.2004 som vägledande.

Upprättande av och deltagande i planen

Planarbetet inleddes i början av år 2002. Efter förhandlingar med byggnadskontorets avdelningar upprättades ett preliminärt planutkast. Grönområdesplanerare Heli Laurinen gick på föräldraledighet den 22.4.2003 och Virpi Vertainen tog över arbetet med utkastet.

Boende i området hördes i samband med planutkastet för grönområdet. Planeraren träffades den 28.8.2003 på Svedängens bibliotek och den 2.9.2003 på Torparbackens skola. Allmänheten underrättades om tillfällena genom lokaltidningen och man skickade även en inbjudan till boendeorganisationer och andra berörda i det planerade området. Dessutom klistrades meddelanden upp på lämpliga platser. Personalen i och användarna av lekparkerna i Torparbacken, Soihtu och Månsas ombads lämna sina synpunkter på lekparkernas tillstånd. Ungdomarnas synpunkt på grönområdena i Torparbacken gavs av åttaklassare, som gjorde grupparbeten om parkerna i området och deras utveckling.

Förvaltningarnas experter erhöll ett utkast för utvärdering i december 2003. På byggnadskontorets webbsida, i tidningen Helsingin sanomat, i lokaltidningar och på informationstavlor underrättades alla delaktiga om presentationen av utkastet som hölls den 21.1.2004 på Torparbackens skola. Planutkastet för grönområdena var utställt för allmänheten på Svedängens bibliotek den 12-24.1.2004. Synpunkterna från utställningen och presentationen uppmärksammades vid bearbetningen av utkastet till färdig grönområdesplan.

Principerna för utveckling av grönområdena i planområdet för perioden 2004-2013 samt kostnadsuppskattning

Grönområdena på området utgör en tydlig helhet, som får sin styrka av varierande skogs- och åkerlandskap. Även nätverket av tjänster är tydligt och fungerande.

Nätverket av tjänster upprätthålls genom grundrenoveringar och underhåll. För att upprätthålla vyer på öppna områden utarbetas underhålls- och utvecklingsplaner för bl. a. strandområdena längs Vanda å och grönområdena längs Sexmansvägen. Ändringar i stadsstrukturen tas i beaktande bl. a. genom att bygga en ny lekplats på ett område i Östra Baggböle, där bebyggelsen skall kompletteras. Dessutom kommer en lekplats i Västra Baggböle att hållas i skick tills en lekpark byggs.

Kostnaderna (utan moms) för planerade investeringsobjekt är 4 872 684 euro och för strukturella underhållsobjekt 525 625 euro. Justeringar av skötselnivå innebär en inbesparing av 9 156 euro och stadsplaneändringar en inbesparing av 70 euro. För upprättandet av underhålls- och utvecklingsplaner har man uppskattat kostnader av 28 000 euro samt för växtinventeringar kostnader av 45 000 euro.

De mest omfattande specialprojekten samt tidsplan

Investeringsprojekt De viktigaste investeringsprojekten på planområdet är renoveringen av lekparkerna Soihtu och Torparbacken, inventering och renovering av herrgårdsområdet i Domarby samt eventuell renovering av Pirttipolkuparken i Metsälä baserat på en behovsutredning. Vidare innefattar socialverkets program grundandet av en ny lekpark i Västra Baggböle år 2005, varför byggandet av gårdsområdena därmed dateras till år 2006.

Strukturella underhållsprojekt. De viktigaste av projekten är upprustningen av lekparken Torparbacken, planering av underhåll och kompletterande plantering samt granskning av möblerna i parken Kirsikkapuro, omorganisering av Näsiparken och kompletterande planering av växtligheten i skyddsgrönområdena längs Tusbyleden. Upprustningen av lekparken Torparbacken och Näsiparken har planerats för år 2004.

Planeringsbyråns projekt. Följande planeringsprojekt för år 2004 i norra stordistriktet är underhålls- och utvecklingsplanen för strandområdena längs

Vanda å och utkastet till en utvecklingsplan för skogskanterna i Tomtbacka. Parkmöblerna i hela stordistriktet kommer att ses över. Nya bänkar och ny placering av rastplatser är särskilt aktuella. I samband därmed kontrolleras också avfallshanteringen och placeringen av papperskorgar samt belysningen. Utvecklingsarbetet för skötsel av ängar fortsätter i praktiken och en naturvårdsplan upprättas för områden som saknar en sådan.

Övriga projekt. Arboretumet i Nackböle behöver en ny inventering av växtligheten. Som grund för inventeringen av det aktuella naturskyddsområdet görs en uppdatering av skötselplanen, som miljöcentralen ansvarar för.

Uppmärksammande av grönområdesprogrammets målsättningar och besökarnas önskemål i planen

I grönområdesplanen strävar man efter att i enlighet med grönområdesprogrammet förbättra kvaliteten på boendemiljön genom att bevara grönområdenas mångfald och variation och hålla dem på jämlik nivå i olika stadsdelar. Förbättringen av naturens mångfald har likaså upptagits som ett mål i planen. De boendes synpunkter har efterfrågats under såväl planeringen som efter det färdiga utkastet. Under arbetet har man också hört olika myndigheter.

De boende i norra stordistriktet är allmänt nöjda med sina grönområden och skötseln av dem. Det finns många grönområden och man tycker om den skogslika miljön. I grönområdesplanen svarar man på dessa åsikter genom att kontrollera skötselklassificeringen samt tillse att skötselnivån och prydligheten motsvarar skötselklassen. Den skogslika miljön stärker områdets identitet. Skogens kantzon skall i fortsättningen granskas i hela sin omfattning och ingångarna till det skogslika grönområdet skall utvecklas och bli mer inbjudande.

De boende såg den ökande användningen av grönområdena som ett hot, som man är rädd kommer att slita på naturen och öka nedskräpningen. I planen har man tagit hänsyn till den ökande användningen. En naturmiljö tål inte påfrestringar lika väl som ett bebyggt område, varför det är särskilt viktigt att leda stigarna till tydliga, fungerande rutter och behålla aktivt utnyttjade områden som välskötta, bebyggda parker.

De största missförhållandena var enligt användarna nedskräpningen, skadegörelsen och det reducerade antalet parkmöbler. De dystra och täta trädbestånden i de skogslika grönområdena upplevdes som tråkiga miljöer som ökade otryggheten. Ängsområdena föreföll på sina platser ostädade och dåligt skötta. Nedskräpningen påverkas framför allt av användarnas attityder, men tillräckligt många papperskorgar kan ändå placeras ut i grönområdena. I stället för små papperskorgar provar man i fortsättningen också större avfallsbehållare. Skogarna sköts enligt naturvårdsplanerna, men här och var gallras trädverket vid behov som en specialåtgärd. Skötseln av ängsområden har utvecklats och en del av ängarna kommer att ingå i skötselåtgärderna från och med nästa skötselperiod.

I. TYÖN TAVOITTEET JA SUUNNITTELUALUE

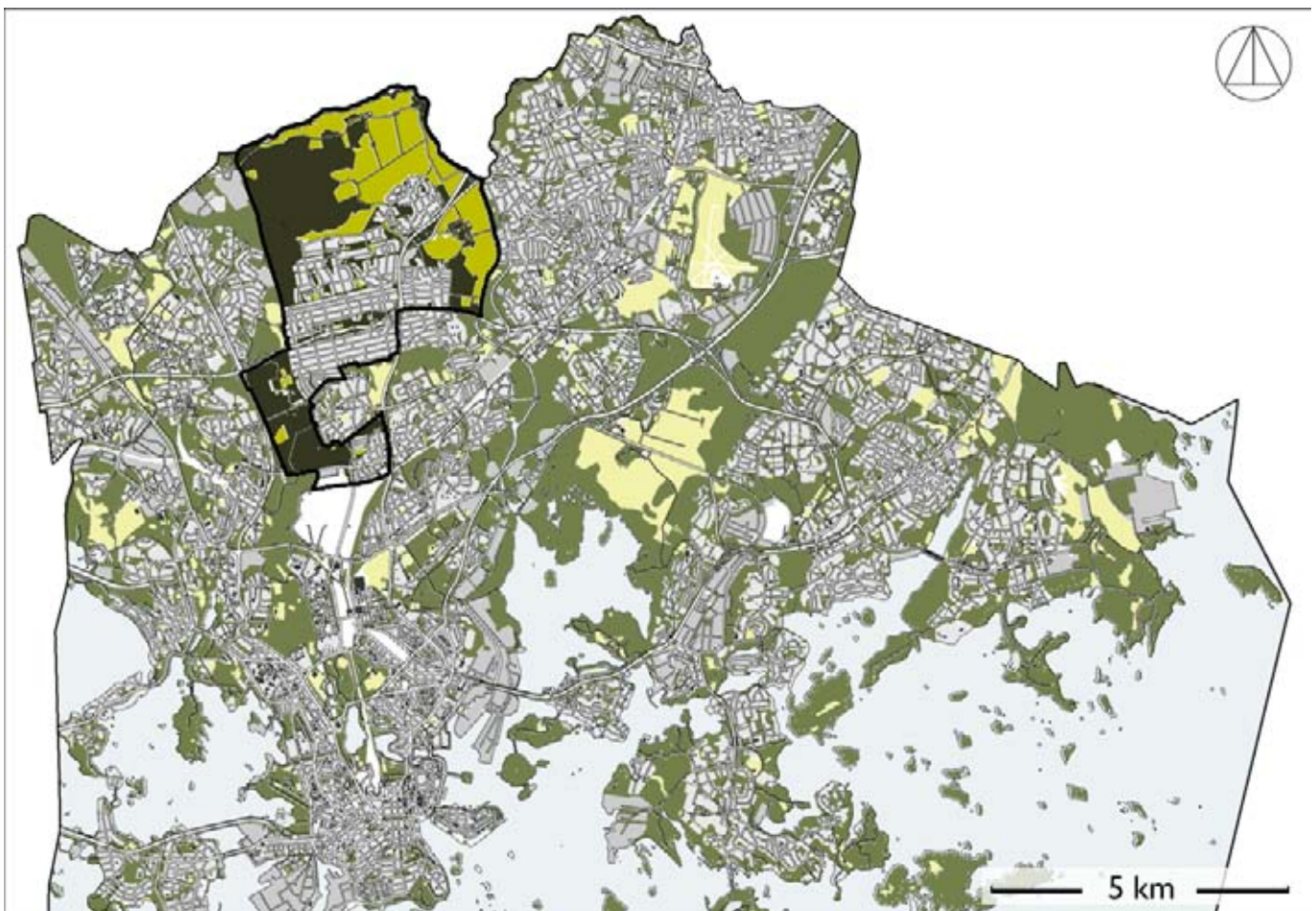
I.1. Työn tavoitteet ja taustasuunnitelmat

Työn tavoitteena on laatia viheralueverkon kehittämisen strateginen suunnitelma, jossa määritellään viheralueille käytännön tarpeisiin perustuvat tavoitteet ja kehittämisen toimenpiteet kymmenvuotiskaudelle 2004-2013. Viheraluesuunnittelulla pyritään kehittämään viheralueiden palveluita ja rakennetta tasapuolisesti koko kaupungin viheralueisiin nähden. Viheraluesuunnitelma linjaa ylläpitoa ja rakenteellista kunnossapitoa rakentumisen aikakausien, paikallisten erityispiirteiden ja puistotaiteen tyyliympäristöjen perusteella. Suunnitelmassa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuus ja ekologiset näkökohdat.

Viheraluesuunnitelman laadinta perustuu koko kaupungin viheralueiden kehittämisen tavoitteita ja painopisteitä linjaavaan Viheralueohjelmaan 1999-2008. Suunnittelun taustamateriaalina on käytetty viherosaston Kartano-ohjelmaa 1996-2005, Selvitystä linnoituslaitteista sekä Metsien hoidon yleistavoitteita vuosille 1995-2004. Myös suunnittelualueen luonnonhoitosuunnitelmat on tutkittu viheraluesuunnitelmaa laadittaessa. Muiden hallintokuntien tuottamasta materiaalista tärkeitä taustasuunnitelmia ovat asemakaavat sekä Yleiskaava 2002 liitteineen, ulkoilukartta pääulkoilureitteineen sekä luontotietojärjestelmä. Vantaan kaupungin Vantaanjoen ja Keravanjoen virkistyskäytön yleissuunnitelma on myös huomioitu tässä suunnittelutyössä.

I.2. Suunnittelualueen sijainti kaupunkirakenteessa

Suunnittelualue sijaitsee Helsingin pohjoisosassa ja rajautuu Vantaanjoen erottamana Vantaan kaupunkiin. Alue on pääosin vihreää pientalovaltaista asuinympäristöä. Kaupalliset palvelut ovat keskittyneet pieniin keskuksiin ja pienialaista, tuotanto- ja toimitilarakentamista on vain Metsälän ympäristössä ja Itä-Pakilassa Tuusulanväylän varrella. Suunnittelualueen pohjoisosien laajat viheralueet ovat Keskuspuistoon kuuluvaa metsää. Koilliskulmalla Vantaanjoen varren tasaisilla alueilla on viljelymaita, joilla on pitkä viljelyperinne. Koko Helsingin kannalta merkittävät vihersormet, Helsingipuisto ja Keskuspuisto yhdistyvät pohjoisessa suurpiirissä, ja jatkuvat etelään aina merelle asti.

I.3. Suunnittelualueen rajausta ja pinta-ala

Pohjoinen suurpiiri on jaettu viiteen peruspiiriin, joista tässä viheraluesuunnitelmassa käsitellään Maunulaa, Länsi-Pakilaa, Tuomarinkylää ja Itä-Pakilaa. Maunulan osa-alueelle on laadittu vuonna 1998 viheraluesuunnitelma. Maunulan peruspiiristä tässä viheraluesuunnitelmassa käsitellään Maunulanpuiston, Metsälän ja Pirkkolan osa-alueet. Oulunkylän viheraluesuunnitelma on valmistumassa ja siinä ovat mukana Kehä I:n eteläpuolelle jäävät Itä-Pakilan alueet.

Pohjoisessa suurpiirissä asutaan vihreässä ympäristössä: metsiä on yli 700 hehtaaria, peltoja ja niittyjä noin 120 hehtaaria ja rakennettuja puistoja reilu 60 hehtaaria. Lisäksi alueella on kartano- ja tilaympäristöjä sekä siirtolapuutarha-alueita noin 50 hehtaaria. Pohjoisen suurpiirin pinta-alasta noin puolet on erilaisia viheralueita. Tämä tekee yhteensä lähes 300 neliometriä viheraluetta asukasta kohti, kun vastaava luku koko Helsingin osalta on 110 neliötä/asukas. (Lähde: asukastiedot Helsinki alueittain – verkkajulkaisu, viheralueiden pinta-ala-tiedot HKR, viheraluerasteri.)

Kartta 1: Suunnittelualue sijaitsee Helsingin pohjoisosassa. Alueella yhdistyvät merkittävät vihersormet: Keskuspuisto ja Vantaanjokea myötäilevä Helsingipuisto.

Kartta 2: Suunnittelussa on mukana 125 viheraluetta, joiden pinta-ala on yhteensä lähes 10 km². Kohteet on numeroitu järjestyksessä osa-alueittain ja peruspiireittäin.

Peruspiirit pohjoisessa suurpiirissä:

Maunula 401 (viherrekisterissä 45 viheraluetta, joista tarkastelussa mukana 24)
Länsi-Pakila 402 (viherrekisterissä 19 viheraluetta, joista tarkastelussa mukana 18)
Tuomarinkylä 403 (viherrekisterissä 62 viheraluetta, joista tarkastelussa mukana 60)
Itä-Pakila 405 (viherrekisterissä 35 viheraluetta, joista tarkastelussa mukana 24)

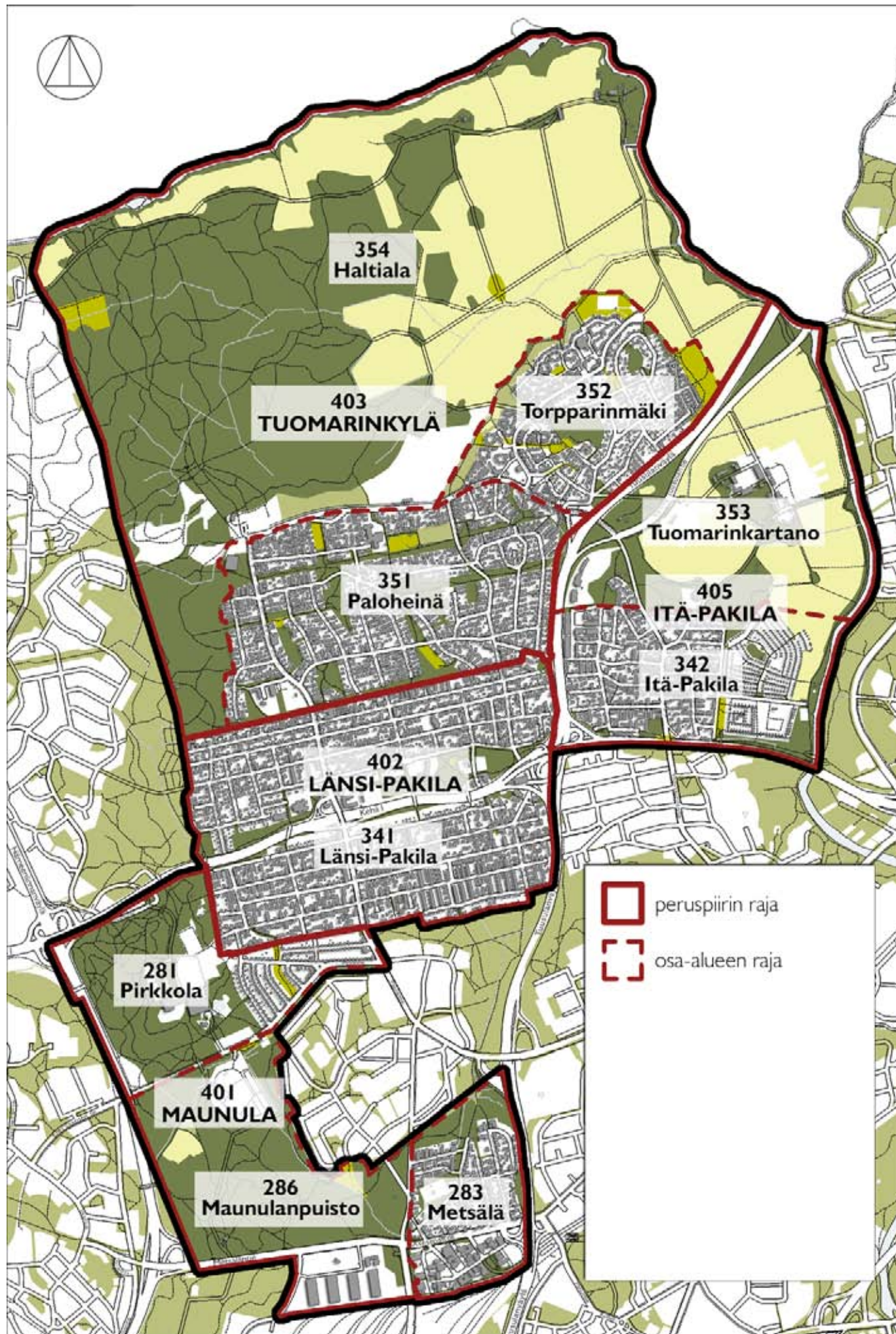
Osa-alueet:

Maunula 401
Pinta-ala 4,11 km²
Viheralueita 2,1 km², 51 % pinta-alasta
281 Pirkkola (6)
283 Metsälä (10)
286 Maunulanpuisto (8)

Länsi-Pakila 402
Pinta-ala 2,29 km²
Viheralueita 0,19 km², 9 % pinta-alasta
- 341 Länsi-Pakila (18)

Tuomarinkylä 403
Pinta-ala 8,95 km²
Viheralueita 6,8 km², 75 % pinta-alasta
351 Paloheinä (23)
352 Torpparinmäki (19)
354 Haltiala (18)

Itä-Pakila 405
Pinta-ala 3,4 km²
Viheralueita 1,85 km², 54 % pinta-alasta

2. NYKYTILANTEEN ANALYYSI

2.1. Viheralueverkosto ja reitistö

Viheralueet muodostavat kattavan verkoston läpi koko Pohjoisen suurpiirin. Keskuspuisto on vankka selkäranka alueen länsireunalla ja pohjoisosissa; idässä taas viheralueet tukeutuvat Vantaanjokivarren viljelymaihin. Näiden laajojen viheralueiden väliin jäävät asutusalueet, joiden sisäisiltä viheralueilta on hyvät reitit erityisesti Keskuspuiston suuntaan. Pohjoisen suurpiirin asuinalueet on kaavoitettu siten, että viheralueet jäävät nauhamaisina niiden väliin (Paloheinä) tai yksittäisiksi keskelle (Maunula, Torpparinmäki) tai vyöhykkeeksi alueen reunoille (Pakila). Suunnittelualueella liikenneväylät pirstovat maisemaa: Kehä I ja Tuusulanväylä suoja-vyöhykkeineen jakavat alueita muodostaen esteitä kulkemiselle sekä katkaisevat maisemaa myös visuaalisesti. Tiet ovat ongelmallisia myös ekologisesti ja luonnonsuojelun kannalta, sillä ne katkaisevat luontoalueita ja estävät monia lajeja leviämästä.

Suunnittelualueen reunoilla on laaja-alaisia viheraluekokonaisuuksia: Keskuspuisto ja Vantaanjokilaakson tilakeskukset Haltiala ja Tuomarinkylän kartanon alue. Asutuksen sisäiset viheralueet ovat pieniä ja usein kapeitakin, mutta kuitenkin vaihtelevia maastoltaan ja kasvillisuudeltaan. Rakennettuja puistoja alueella on melko vähän, koska omat pihat tarjoavat viihtyisän ulkotilan ja julkiset viheralueet on säilytetty suurilta osin metsäisinä luonnonhoidon

alueina. Viheralueiden käyttö on ulkoiluun ja liikkumiseen painottuvaa. Leikkitoiminnot on pyritty keskittämään ja pieniä leikkipaikkoja on vähennetty viime vuosina.

2.1.1. Suunnittelualueen rakennetun ympäristön ja viheralueverkoston kehittyminen

Metsälä, Maunula, Maunulanpuisto ja Pirkkola: Maunula on saanut nimensä alueella sijainneen Mänsäsin verotalon mukaan. Maunulan nykyinen asutus on alkanut Metsälän ja Suursuon huvilarakentamisena vuosisadan vaihteessa. Ensimmäisiä uusia omakotialueita Maunulan tuntumassa oli Pirkkola, josta varattiin siirtolaisille ja rintamamiehille tontteja ja jonne pystytettiin sata Ruotsin lahjoittamaa omakotitaloa. Pirkkola on suojelumääräysten vuoksi säilynyt täysin alkuperäisessä asussaan. Pirkkolassa on yksi rakennettu puisto, Kirsikkapuron puisto, joka on sijoittunut pohjois-eteläsuuntaisesti Mätäpuron tuntumaan ja toimii tärkeänä läpikulkupaikkana. Kirsikkapuron puistossa on myös leikkipaikka. Keskuspuistossa sijaitseva Pirkkolan urheilupuisto tarjoaa monipuoliset liikuntaharrastusmahdollisuudet. Keskuspuisto-idean esitti Bertel Jung vuonna 1911 ja puisto perustettiin 12.5.1914.

Maunulan puutaloalue alkoi muuttua viisikymmenluvulla luonnonläheiseksi kerrostalolähiöksi. Asuntoja rakennettiin vielä 1970-luvullakin, ja Maunula on Pohjoisessa suurpiirissä ainoa, jossa on kerrostaloalueiden kortteleita. Maunulan puistot ovat suurpiirin muihin alueisiin verrattuna rakennetumpia. Kadut mutkittelevat maaston mukaisesti ja luovat pienipiirteisyyttä ja ihmisläheisyyttä alueelle. Maunulan länsipuolella on laaja Keskuspuisto, johon liittyvä Maunulanpuisto on vapaa-ajan ja virkistyksen ulkoilumetsää. Metsälässä vanhat huvilat ovat väistyneet uudemman rivi- ja omakotirakentamisen tieltä. Krämertintien varrella on leikkipaikka. Metsälän pohjoisosan Pirttipölynpuisto on laaja viheraluekokonaisuus, joka on vuosien mittaan muuttunut avoimesta niitystä metsäisemmäksi ja paikalla sijainnut pelikenttä ei ole enää käytössä. Metsälässä, pääradan varressa, on myös toimitila- ja tuotantopainotteista aluetta. Metsälän alueen ensimmäinen teollisuusalueen asemakaava on vuodelta 1953 ja rakennuskannasta puolet on 1950-60-luvulta ja puolet 1980-luvulta. Metsälän teollisuusalueen viheralueet ovat lähinnä suojaviheraluetta ja Krämertintien varrella on asukkaita palveleva leikkipaikka.

Suunnittelualueen monipuoliset viheralueet muodostavat kattavan verkoston.

Kuva 1 (ylin) Keskuspuiston yhtenäiset metsäalueet ovat selkäranka koko alueelle. (Kohde 95.)

Kuva 2 (keskellä) Viljelymaisema Vantaanjokilaaksossa on merkittävä avoin tila Helsingin mittakaavassa ja on aivan asutuksen tuntumassa helposti saavutettavissa. (Kohde 90.)

Kuva 3 (alin) Tyypillinen rakennettu puisto suunnittelualueella tarjoaa leikki- ja pelimahdollisuuksia. (Kohde 106.)

Kuva 4 (ylin) Keskuspuisto on tarjonnut jo vuosikymmeniä virkistysmahdollisuuden asukkaille. (Kohde 1.)

Kuva 5. Haltialan tilan 1800-luvun alussa rakennettu päärakennus purettiin 1950-luvulla. Puutarha sen sijaan on vastikään kunnostettu. (Kohde 101.)

Kuva 6. (alin) Tuomarinkartanolla maanviljelyllä on pitkät perinteet. (Kohde 125.)

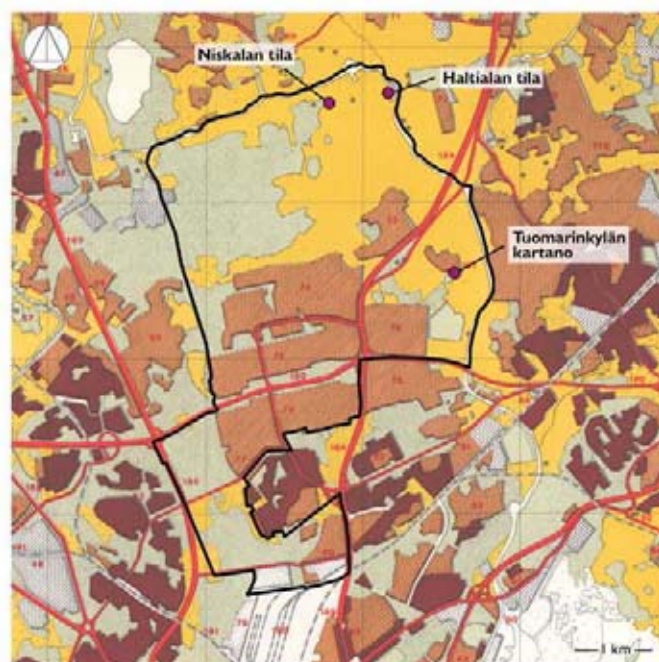
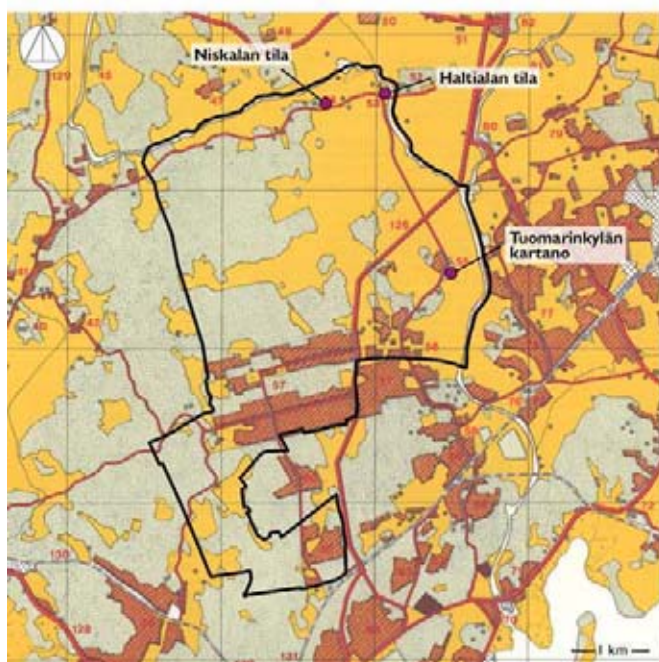
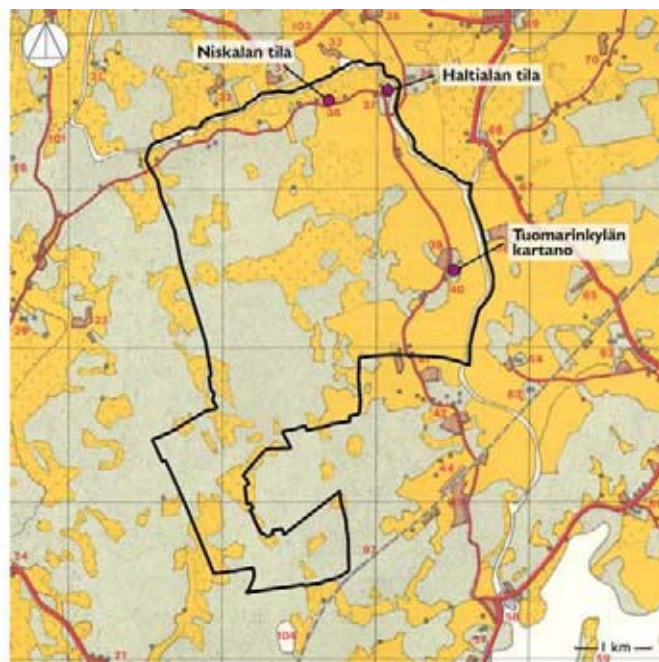
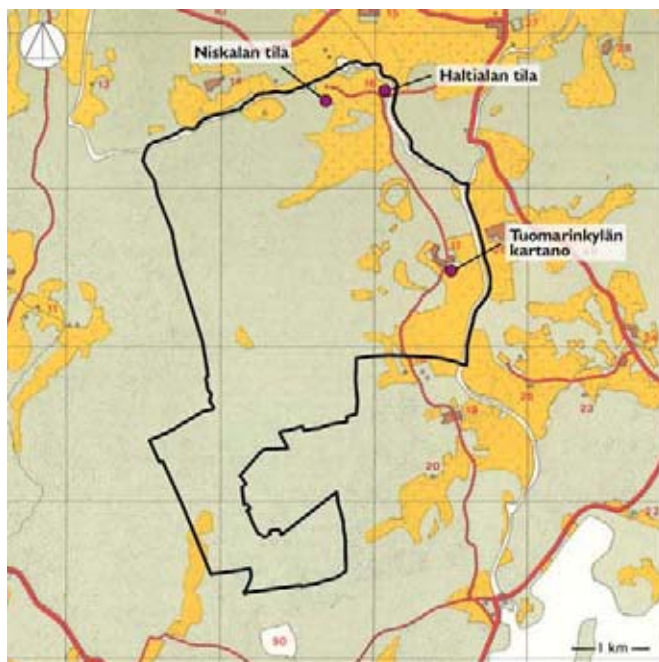
Länsi-Pakila: Vuosisadan vaihteen Pakilassa elettiin maanviljelyksellä, mutta vähitellen teollisuustyöväkeä alkoi muuttaa pois ahtaaksi käyvistä keskustasta. Poikkeuksellisesti Pakilassa maat asumiseen hankki kolme työväestön itsensä perustamaa asunto-osuuskuntaa: Elo, Alku ja Lepola, jotka elävät edelleen paikannimistöissä. Rakentaminen oli vapaata 1932 asemakaavalakiin saakka. Yhtenäisen ilmeen alue sai, kun vuoden 1946 alueliitoksen jälkeen rakentamisen tuli tapahtua kaupungin hyväksymien tyyppiirustusten mukaisesti. Suurten tonttien vanhat omakotitalot alkoivat korvautua rivitaloilla 1960-luvun lopussa; ilmiö tunnetaan edelleen ”pakiloitumisena”. Kehä I:n molemmin puolin on kuitenkin säilynyt myös omakotitaloja. Länsi-Pakilan väestö muuttui asuntojen muuttumisen yhteydessä entistä toimihenkilövaltaisemmaksi ja paremmin toimeentulevaksi. Väkiluku on kasvanut viime vuosiin saakka, koska alueella on ollut mahdollisuuksia täydentävään rakentamiseen.

Länsi-Pakilan asukkaiden virkistysmahdollisuudet ovat hyvät, sillä laaja Keskuspuisto ja Pirkkolan urheilupuisto ovat aivan vieressä. Pakila on ympäröity viheralueilla, vaikka alueen sisäisiä puistoja ei juurikaan ole. Suurin yhtenäinen puistoalue sijoittuu Kehä I:n varrelle ja alueella on merkitystä ennen kaikkea liikenteen haittojen vähentäjänä, mutta se toimii myös miellyttävänä, metsäisenä reittinä Keskuspuiston suuntaan. Pakilanpuistossa sijaitsee leikkipaikka ja lähitulevaisuudessa alueelle rakennetaan todennäköisesti leikkipuisto.

Haltiala, Paloheinä ja Torpparinmäki: Haltialan alue on lähes kokonaan viheraluetta sisältäen Keskuspuiston metsää ja Haltialan tilan viljelymaisemaa rakennuksineen. Omaa ilmettä Haltialaan luo myös aluetta pohjoisessa ja idässä reunustava Vantaanjoki. Haltiala ja Niskala ovat Helsingin vanhinta kulttuurimaisemaa ja peltoja on viljelty keskiajalta lähtien. Haltialan kartanon ja Niskalan tilan omistajan Jacob Kavaleffin ansiosta alueella on arboretum, joka perustettiin vuonna 1906. Vanhaa, säilynyttä rakennuskantaa alueella edustavat Niskalan tilan päärakennus ja viljamakasiini 1800-luvun lopulta.

Paloheinän rakentaminen alkoi 1940-luvulla, mutta osa rakennuskannasta on korvattu 1970-luvulta lähtien pääasiassa rivitaloilla. Paloheinässä puistot ovat asutuksen lomassa kapeina, metsäisinä kaistaleina ja rakennettuja puistoja on vähän. Leikkipaikkoja on kolme.

Torpparinmäen asuinalue rakennettiin 1950-luvulla. Torpparinmäessä oli asuntomessut vuonna 1981, ja tämän myötä aluetta täydennettiin ja asuin-

- Metsäalueet
- Pellot ja niityt
- Rakennettu alue
- Kartano tai tilakeskus

Kartta 4: Oheisissa kartoissa on esitetty alue vuosina n. 1700, n. 1900, 1940 ja 1980. Kaupunkikuvalliset muutokset ovat selkeitä, peltoalueet ovat säilyneet.

kortteleita rakennettiin myös Haltialan puolelle. Torpparinmäen puistoista monet ovat rakennettuja viheralueita, jotka sijaitsevat tyypillisimmin asutuksen keskellä. Alueella on useita leikkipaikkoja. Torpparinmäki ja Paloheinä ovat lapsiperheiden suosiossa, mitä lisäävät erinomaiset ulkoilumahdollisuudet lähellä Keskuspuistossa ja Haltialan alueella.

Itä-Pakila ja Tuomarinkartano: Pakilan itäosa ja Tuomarinkartano ovat asukasluvultaan pienin peruspiiri: vajaa 3 500 asukasta. Itä-Pakilan pientalovyöhyke on rakennettu samaan aikaan kuin Länsi-Pakilan ja Paloheinän eteläosa. Pakilan omakotialueen rakennuskanta on yhtenäistä, mikä on tyyppipiirustusten mukaisen rakentamisen ohjaamisen ansiota. Itä-Pakilaan oman leimansa luovat Klaukkalan ryhmäpuutarha-alue ja palstaviljelmät.

Tuomarinkartanon osa-alueella on vähän asuintaloja ja suurin peruspiiristä onkin viheraluetta. Merkittävin maisematekijä alueella on Tuomarinkylän kartano viljelmineen - erityisesti kartanon kustavilaisaikainen rakennusryhmä ja sitä ympäröivä 1800-luvun alussa suunniteltu puisto. Kartano toimii nykyisin museona ja ratsastusharrastuksen keskuksena.

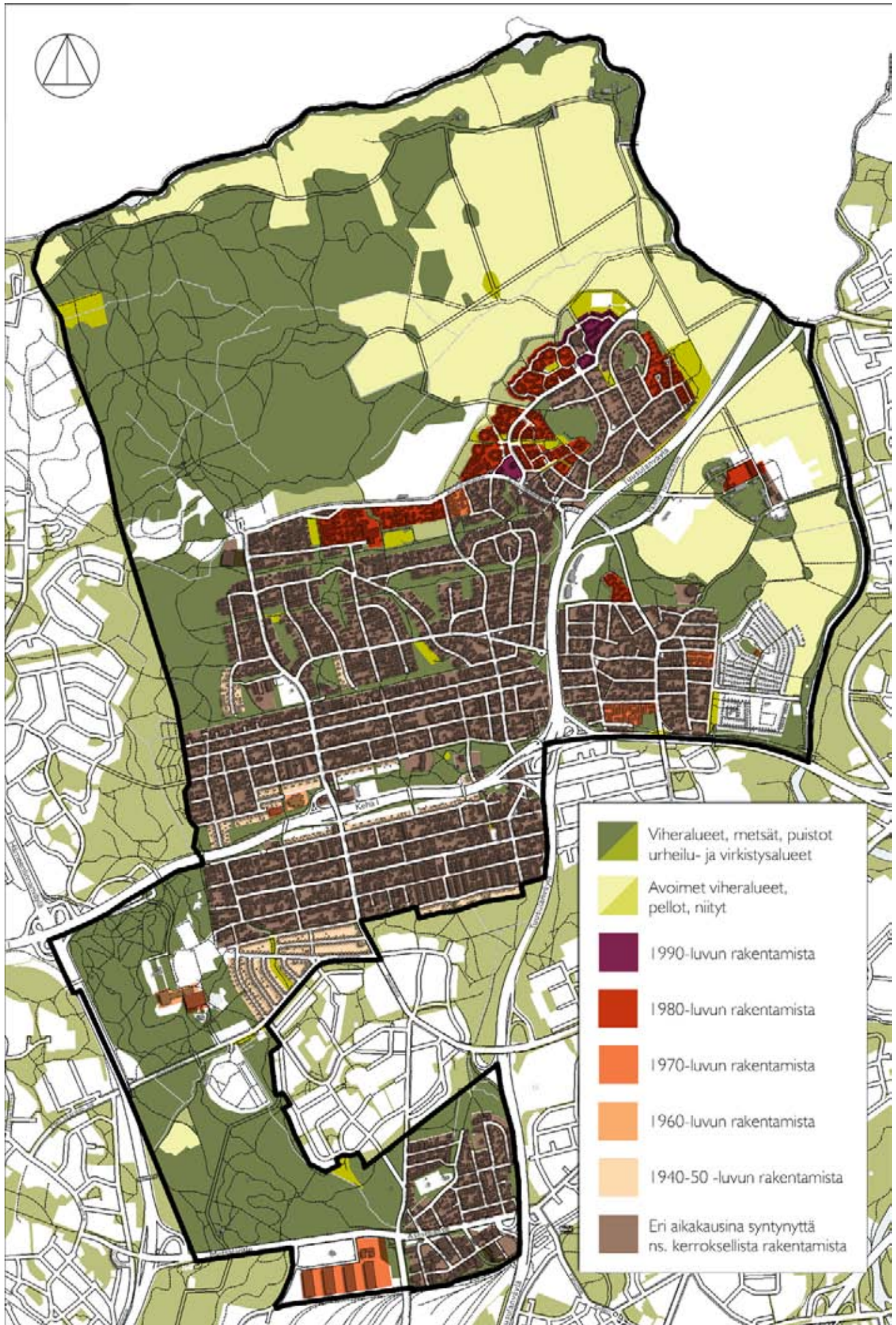
2.1.2. Maisemakulttuurin arvokkaat kohteet

Vantaanjoen varrella maanviljely alkoi varhain. Tärkeimmät viljelykeskukset olivat 1800-luvulla Niskalan tila, Haltialan kartano ja Tuomarinkylän kartano. Jokivartta seurailevan kylätien varrelle oli rakennettu lisäksi torppia. Tasaiset, rehevimmät jokilaakson alueet raivattiin viljelymaiksi ja nykyisen Keskuspuiston alueet sen sijaan saivat jäädä metsäisiksi. Keskuspuisto ja Haltialan ja Tuomarinkartanon viljelymaisemat ovat Helsingissä tärkeitä sekä maisemallisesti että virkistyskäytön kannalta ja molemmat on luokiteltu yleiskaavoituksessa 2002 koko kaupungin kannalta merkittäviksi, laajoiksi viheraluekokonaisuuksiksi ja/tai kaupunkimaiseman kannalta merkittäviksi. Haltialan ja Tuomarinkylän kartanon ympäristöt ovat myös Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksessa merkitty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiksi alueiksi ja valtioneuvoston periaatepäätöksellä 5.1.1995 osaksi valtakunnallisesti arvokasta maisemakokonaisuutta.

Kuva 7. Tuomarinkartanon alue on osa valtakunnallisesti arvokasta maisemakokonaisuutta. (Kohde 125.)

Sotien jälkeinen rakentamiskausi 1940-50-luvuilla sai aikaan esikaupunkialueille väljästi metsien ja kallioiden lomaan sijoittuvia omakotialueita. Näistä

- Viheralueet, metsät, puistot
urheilu- ja virkistysalueet
- Avoimet viheralueet,
pellot, niityt
- 1990-luvun rakentamista
- 1980-luvun rakentamista
- 1970-luvun rakentamista
- 1960-luvun rakentamista
- 1940-50 -luvun rakentamista
- Eri aikakausina syntynyttä
ns. kerroksellista rakentamista

— 1 km —

Kartta 5: Kartalla näkyy alueiden rakentamisen ajankohdat. Yhtenäisesti aikakauden rakentamista on esimerkiksi 1940-50-luvulta Pirkkolassa ja Länsi-Pakilassa, 1970-luvulta Itä-Pakilassa, 1980-luvulta Paloheinässä ja Torpparinmäessä.

Kuva 8. (ylin) Metsien sisällä on aukioita, jotka tekevät maisemasta vaihtelevan. (Kohde 54.)

Kuva 9 (keskellä) Niityt ja puuvartisen kasvillisuuden saarekkeit muodostavat mielenkiintoisen ja monimuotoisen kokonaisuuden. (Kohde 90.)

Kuva 10. (alin) Avointa vesipintaa löytyy suunnittelualueella Vantaanjoesta. (Kohde 95.)

Pirkkola ja osia Pakilasta on mukana jälleenrakennuskauden arvokkaissa pientaloalueissa Yleiskaava 2002:n liitekartassa.

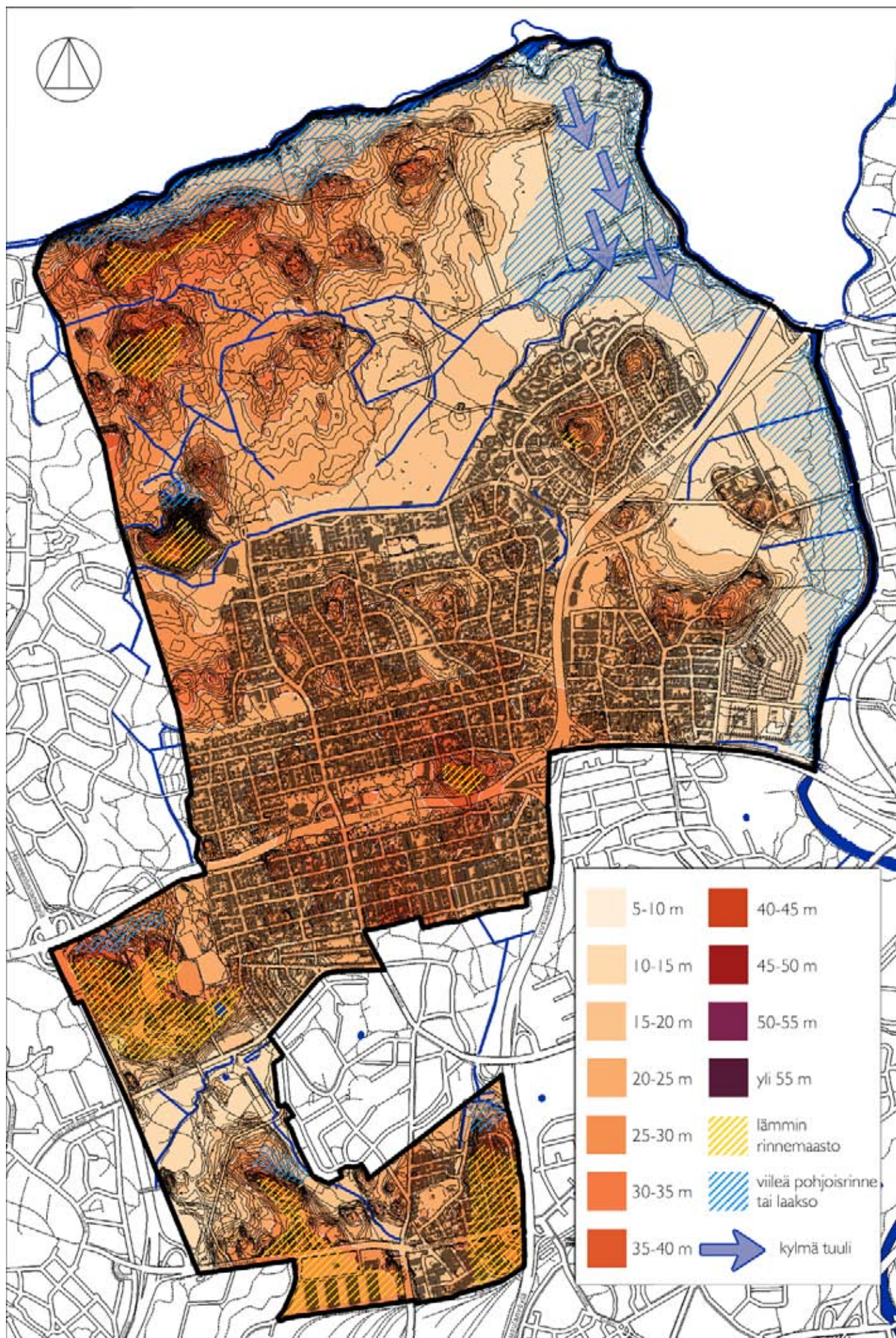
2.1.3. Suunnittelualueen topografia

Suunnittelualueen eri kaupunginosat ovat ilmeiltään omaleimaisia, mikä johtuu erilaisista maastonmuodoista ja rakentumisajankohdasta. Metsälä on rakennettu ympäröivästä maastosta kohoaville kukkuloille ja alavimmat osat ovat jääneet viheralueiksi. Maunulan peruspiirin korkein kohta on Keskuspuistossa Pirkkolassa 46,9 metriä merenpinnan yläpuolella. Pakilan ja Paloheinän pääasiassa suoraviivaiset kadut ovat levittäytyneet vain hieman aaltoilevaan maastoon selkeänä verkostona. Pakilan korkein huippu kohoaa 45,3 metriä merenpinnan yläpuolelle ja lakialue jää Pakilanpuistoon. Torpparinmäen 1990-luvulla rakennettu asuinalue on pienipiirteisen tiivistä ja rakennukset sijoittuvat viheralueeksi jääneen Torpparinmäen korkeimman kohdan ympärille. Torpparinmäessä rakennukset levittäytyvät aina alavalle (13 metriä merenpinnan yläpuolella) savikkopellolle saakka. Omina kokonaisuuksinaan erottuvat myös tasaiselle savikkoalueelle kehittyneet kulttuuriympäristöt: Tuomarinkartanon tilaympäristö sekä Haltiala viljelymaiseen. Pohjoisen Keskuspuiston metsäiset alueet ovat maastonmuodoiltaan hyvin vaihtelevia. Korkein kohta on Paloheinän täyttömäki, joka kohoaa 60,0 metriin merenpinnan yläpuolella.

2.1.4. Tilarakenne, reunavyöhykkeet

Viljelymaisemat ovat suunnittelualueen laajamittaisiin avoin tila: Tuomarinkartanon ja Haltialan peltoalueet muodostavat Helsingissä ainutlaatuisen laajana avautuvan maiseman. Peltoja pienialaisempia avoimia tiloja ovat avokalliot metsissä sekä niityt, joita löytyy sekä viljelysten reunamilta että aukioina metsän tai rakennetun ympäristön keskeltä. Avointa vesipintaa on vain nauhamaisena vyöhykkeenä Vantaanjoessa. Rakennetut alueet ja puistot ovat pääosin suljettua maisematilaa, jossa on pienialaisia aukioita nurmikkoa tai kenttää.

Avoimen ja suljetun tilan rajakohdat ovat maisemassa tärkeitä. Metsien reunavyöhykkeet viljelymaiden ympärillä ovat paikoitellen saaneet kehittyä

— 1 km —

Kartta 6: Aueen tasaisin ja alavin alue on Vantaanjokilaakso, missä myös tuulisuus kärjistyy. Kumpareisten alueiden etelärinteet ovat lämpimiä.

Kuva 11. (ylin) Metsän ja pellon reunavyöhyke suljetun ja avoimen tilan rajakohdassa on tärkeä kohta maisemassa. (Kohde 91.)

Kuva 12. (keskellä) Vantaanjokivarren kasvillisuus on monin paikoin kasvanut niin tiheäksi, että näkymä vesistöön on umpeutunut. (Kohde 106.)

Kuva 13. (alin) Kuusmiehentieltä on katkennut näkymä Haltialan avoimeen peltomaisemaan, koska Näsinajan varsi on tiheikköinen. (Kohde 88.)

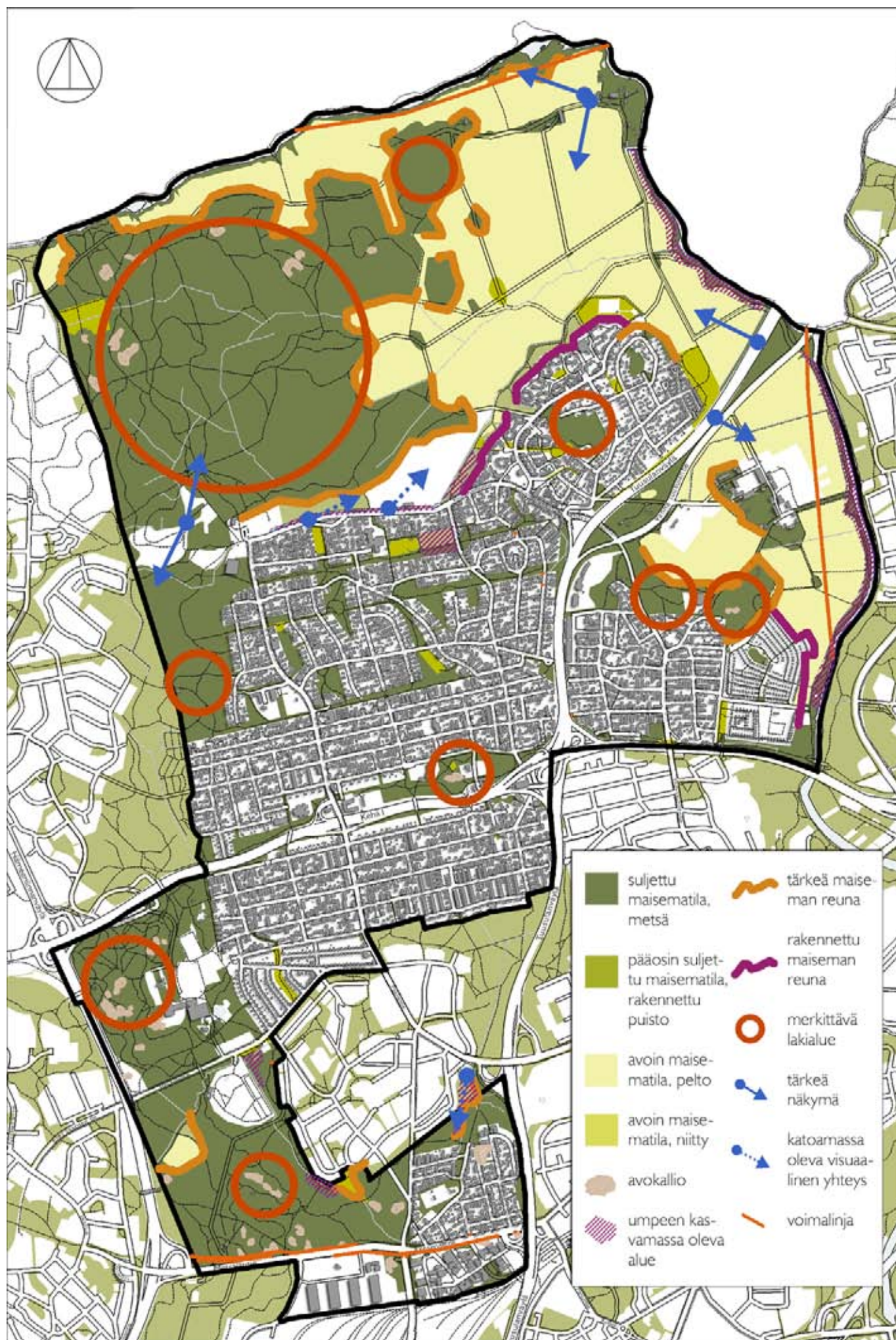
rauhassa pehmeälinjauksiksi, pienipiirteisiksi reunoiksi. Osa metsien reunavyöhykkeistä on kuitenkin kapeita ja jyrkkälinjaisia. Monet katujen reunoilta alkavat metsäiset viheralueet ovat liiankin sulkeutuneita, sillä kadulta tuleva valo on saanut metsäkasvillisuuden kehittymään tiheäksi kasvustoksi. Siksi kadulta ei ole näkymiä sisälle metsäisille viheralueille juuri lainkaan ja metsäisten kaistaleiden jatkuvuutta ei pysty hahmottamaan. Tällöin viheralue ei houkuttele kulkemaan alueen sisälle ja antaa turvattoman ja hoitamattoman mielikuvan alueen metsiköistä.

2.1.5. Kaupunkikuvassa merkittävät kohdat, avautuvat näkymät

Pohjois-Helsingin tilakeskukset ovat avoimen maiseman kiinnekohtia. Tärkeitä ovat sekä tilakeskuksilta pelloille avautuvat näkymät että tilakeskuksiin ympäristöstä avautuvat näkymät. Näkymät Paloheinän Kuusmiehentieltä Haltialan pelloille tulee säilyttää. Vesistönäkymät Vantaanjoen varteen ovat myös säilytettäviä ja merkittäviä alueen vähäisen vesistöjen määränkin takia. Yksittäisiltä korkeilta paikoilta avautuu näkymiä myös yli rakennetun ympäristön.

2.1.6. Saavutettavuus

Yksityisautoilla pääsee aivan viheralueiden tuntumaan. Pysäköintitilat ovat yleensä riittävät lukuun ottamatta Paloheinän golf-kentän aluetta, jossa asukkaiden mukaan ongelmana on pysäköinti Kuusmiehentien varrella. Myös julkinen liikenne toimii hyvin pohjoisen suurpiirin keskeisille viheralueille: keskustasta Haltialan tuntumaan Torpparinmäkeen pääsee busseilla 67 ja 67X, ja Paloheinän majalla Keskuspuiston tuntumassa pysähtyy bussi 66A. Monet kadut ovat melko vähän liikennöityjä, joten ne tarjoavat pyöräilijöille ja jalankulkijoille luontevan kulkuväylän. Suuret ja vilkaat liikenneväylät kuitenkin ovat esteinä lähiulkoilulle sekä myös katkaisevat maisemaa visuaalisesti. Tuusulanväylä, vilkas Pakilantie ja Kehä I jakavat aluetta omiin yksiköihinsä. Reittien jatkuminen sujuvasti liikenneväylistä huolimatta on kuitenkin turvattu rakentamalla yli- ja alikulkuja. Vantaan suuntaan yhteydet toimivat Vantaanjoen yli siltoja pitkin.

— 1 km —

Kartta 7: Avointa maisematilaa on laajamittaisimmin Vantaanjokilaakson viljelymailla, joita reunustavat metsät reunavyöhykkeineen. Suljetut metsäalueet keskittyvät Keskuspuistoon. Viljelymaita reunustavat pääasiassa metsäiset reunavyöhykkeet.

2.1.7. Ulkoilureitit

Alueella on kattava viheralueita hyödyntävä ulkoilureitistö, mitä katuverkosto osaltaan täydentää. Pääulkoilureitistöä täydentävät paikallisreitit. Keskuspuistoa pitkin ja Vantaanjoen vartta aina joen suulle asti kulkee valtakunnallinen pyöräilyreitti ja opastettu maisemareitti. Keskuspuistosta alkaa myös seutujen yhteinen, viitoitettu, vajaa sata kilometriä pitkä ulkoilureitti, reitti 2000, joka soveltuu myös maastopyöräilyyn. Pääulkoilureitit ja reittien talvikunnossapito on esitetty kartassa.

Luonnonalueilla ulkoillaan pääasiassa Vantaanjoen varrella ja Keskuspuistossa: näihin suuntiin on jatkossakin asutusalueiden sisäisen ulkoilureitistön oltava erityisen toimiva. Vantaan puolelle, Vantaanjoen varrelle on tulossa uusi reittiyhteys, joka osaltaan lisää ulkoilumahdollisuuksia suunnittelualan pohjoisosissa. Niskalankosken tuntumaan on suunniteltu uutta siltaa parantamaan kulkuyhteyksiä Vantaan suuntaan.

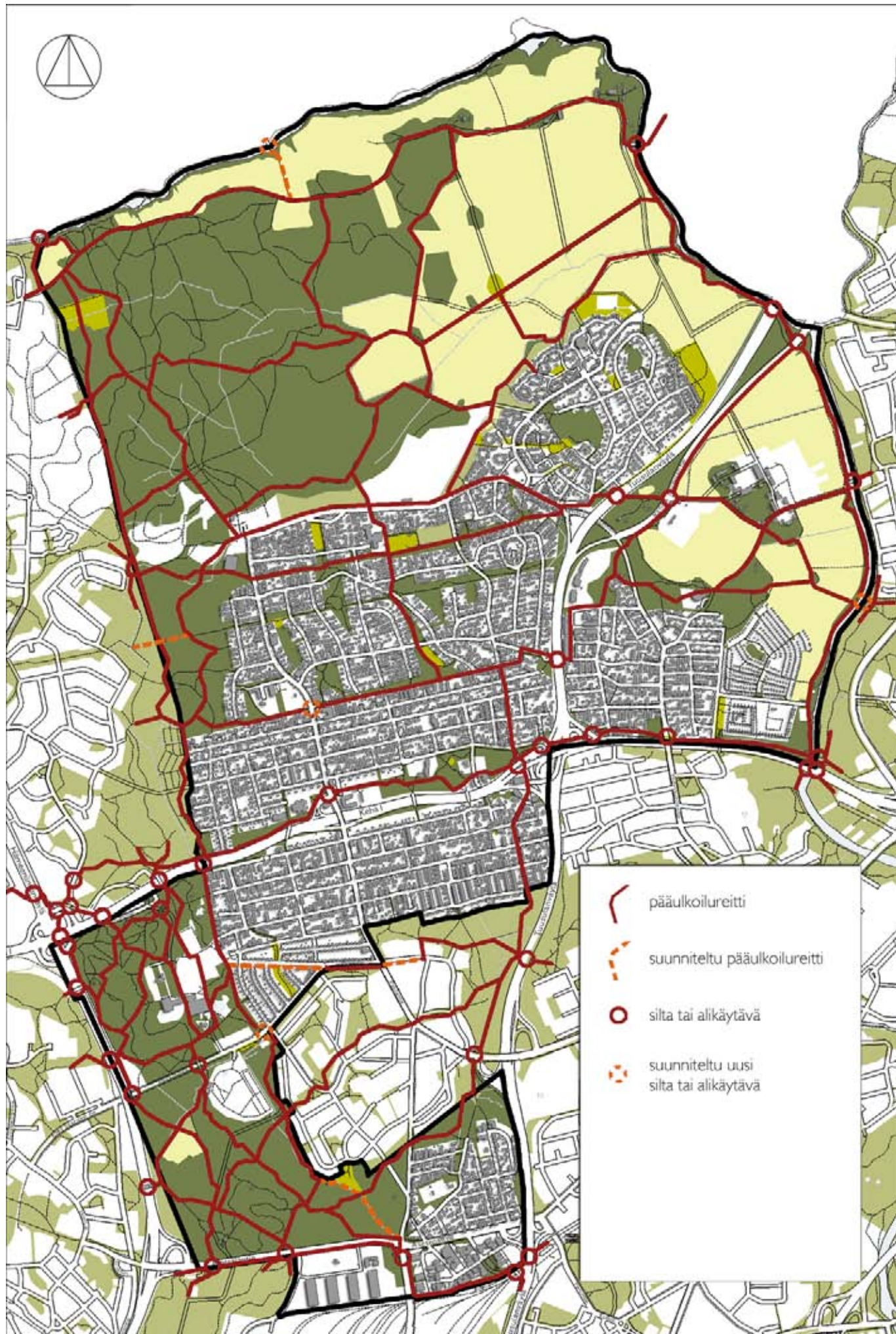
2.1.8. Viheraluerakenteen jatkuvuus

Suunnittelualan viheralueet muodostavat melko kattavan ja monipuolisia virkistystoimintoja tarjoavan verkoston: alueella on esimerkiksi lähiluontoa, ulkoilureittejä, liikunta- ja leikkipaikkoja, koira-aitauksia. Keskuspuiston laaja metsäalue jatkaa viheraluetta luontevasti länteen ja Vantaanjoen varren viheralueet johdattavat alueelta itään. Sekä Keskuspuistoa että Vantaanjokivarren Helsingin puolesta pitkin viheralue jatkuu myös etelään aina merelle asti. Vantaanjoen ylittäminen onnistuu siltoja pitkin, mutta toisaalta joki muodostaa selkeän maantieteellisen rajan kaupunkien välille.

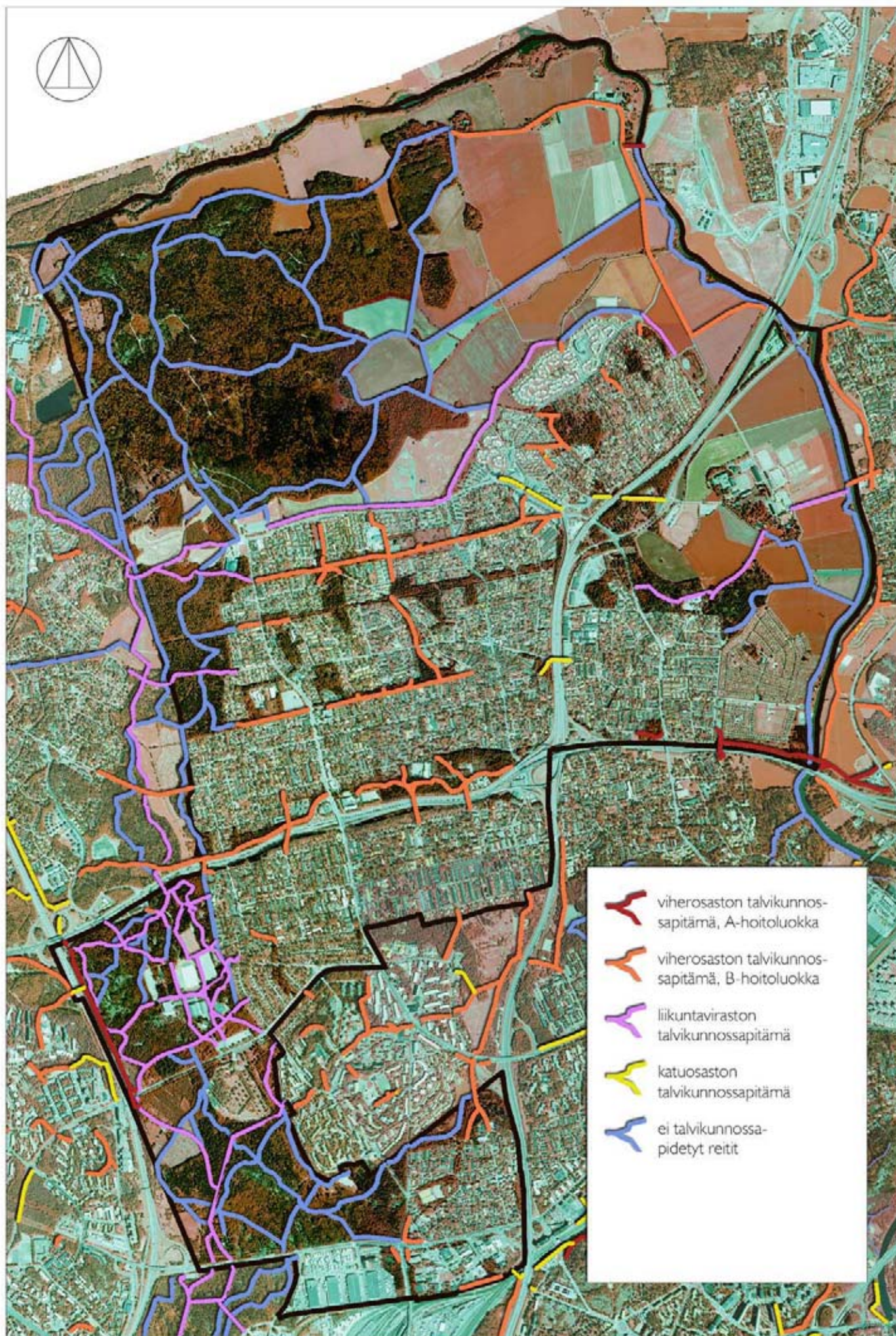

Kuva 14. Vilkaasti liikennöidyt tiet katkaisevat viheralueita ja ovat esteinä kululle. Kulkureitistön jatkuvuutta on pyritty turvaamaan rakentamalla yli- ja alikulkuja. (Kohde 28.)

Viheralueita katkaisemassa alueen sisällä ovat vilkkaasti liikennöidyt Kehä I ja Tuusulanväylä. Kulkureitistö on kuitenkin kanavoitu kyseisten väylien yli tai ali, ja monin paikoin viheralue jatkuu liikenneväylien molemmiin puoliin. Yleiskaava 2002 esittää laajojen viheralueiden välisiä yhteyksien parantamista viherväylillä, jotka voivat olla esimerkiksi asuinalueen puutarhamaisia katuja – tällaisia yleiskaavan esittämiä kadun viherväyliä ovat Torpparinmäessä Viskaalintie-Käräjätuvanpolku, Paloheinässä Sysimiehentie pohjoispää, Pakilassa etelä-pohjoissuuntaiset Sysimiehentie, Rohkatie, Niittyluhdantie ja Koulu-mestarentie, itä-länsisuuntaiset reitit Miilutie-Piikintie-Urkurantie ja Alkutie.

1 km

1 km

— 1 km —

*Kolme edellistä sivua, kartat 8 a, b ja c:
Pääulkolureitistö perustuu
Ulkoilureittiyöryhmän laatimaan
Pääulkolureitistön toteuttamishjelmaan
vuosille 2001-2004.
Reittien talvikunnossapidon kartta kuvaa
tilannetta vuonna 2003.
Sarjan kolmanteen karttaan on
havainnollistettu valaistut reitit (tilanne
2003).*

2.2. Miljööön ominaispiirteet ja nykytila

Suunnittelualan viheralueet ovat suurimmaksi osaksi luonteeltaan maa-seutumaisia ja luonnonläheisiä. Pientaloasutuksen lomassa olevat viheralueet sekä Keskuspuisto ovat metsää ja Haltialan sekä Tuomarinkylän kartanon kulttuurimaiseman laajat viheraluekokonaisuudet viljelymaita metsäsaa-rekkeineen. Rakennettuja puistoja on vähän.

2.2.1. Puistojen suunnittelu

Harvasta pohjoisen suurpiirin puistosta löytyy arkistoitu suunnitelmapiiirustus. Suunniteltuja puistoja ovat pääasiassa vain harvat rakennetut puistot, joissa on leikkitoimintoja (esim. Paloheinän leikkikenttä, Kristiina Rinkinen, 2001). Suunnitelma voi myös liittyä kiinteästi johonkin yleisen rakennuksen piha-alueisiin (esim. Paloheinän palvelutalo, Maisemasuunnittelu Hemgård, 1986). Monet suunnitelmista ovat melko uusia: 1970-luvulta löytyy yksittäisiä, pie-nehköjä suunnitelmia esimerkiksi tienvarsi-istutuksista sekä muuntamoiden sijoittamisesta ympäristöineen; 1980-luvulla on tehty joitakin yleisten raken-nusten ympäristöjä, ulkoilureittien suunnitelmia sekä melumuuriratkaisuja; 1990-luvulta lähtien on suunniteltu pääasiassa rakennettuja puistoja leikki-toimintoihin. Puistosuunnitelmat ovat laatineet pääasiassa kaupungin puistosuunnittelijat, mutta uusimmista löytyy konsulttitöitäkin (esim. Haltialan alueen suunnitelmat, MA-arkkitehdit, 2001).

Kartanoympäristöistä Haltialan ja Tuomarinkartanon alueilta sekä Keskus-puistosta on tehty yleissuunnitelmatasoisia maisemanhoitosuunnitelmia ja toiminnallisia suunnitelmia muun muassa liikuntaviraston toimesta (esim. Paloheinän lähiympäristön ja Keskuspuiston Pohjoisosan toiminnallinen yleissuunnitelma, MA-Arkkitehdit, 1993). Viherosasto on osaltaan täydentä-nyt suunnitelmia esimerkiksi Haltialan osalta.

Metsä- ja niittyalueilla ovat voimassa luonnonhoitosuunnitelmat: Keskuspuis-ton pohjoisosan luonnonhoitosuunnitelma 1997-2006, Keskuspuiston eteläosan luonnonhoitosuunnitelma 1998-2007 sekä Maunula – Pakila – Torpparinmäki luonnonhoitosuunnitelma 2000-2009. Itä-Pakilan ja Tuoma-rinkylän alueelta puuttuu luonnonhoitosuunnitelma.

2.2.2. Korkeussuhteet viheraluekohteissa

Monin paikoin viheralueiksi ovat jääneet sellaiset alueet, joille rakentaminen olisi ollut hankalaa: alavimmat, kostean savikkoiset painanteet purojen ja jokien varsilla tai jyrkkärinteiset mäet. Suunnittelualan monet viheralueet ovatkin joki- tai purolaaksoissa, joissa maasto on tasaista esim. Pirttipolunpuisto ja Vantaanjokivarsi. Suurin osa viheralueista on melko tasaisessa maastossa, jossa loivia korkeusvaihteluita kasvillisuus vielä osaltaan peittää. Selkeitä korkeusvaihteluitakin on esim. Torpparinmäenpuistossa ja Pakilanpuistossa. Keskuspuiston alueella maasto on hyvin vaihtelevaa ja erityisesti pohjoisosissa on runsaasti kumpareisuutta.

2.2.3. Pienilmasto

Suunnittelualan pienilmasto vaihtelee suuresti, sillä viheralueita on hyvin erilaisissa ympäristöissä – esimerkiksi tasaisissa, avoimissa laaksoissa, varjoisissa metsissä, paahteisilla kallioilla. Toisaalta runsas metsäkasvillisuus toimii Pohjois-Helsingissä lämpötilojen vaihteluita tasaavasti ja tuulia vaimentaen. Avoimilla peltoaukeilla Haltialassa sen sijaan tuuli pääsee puhaltamaan voimakkaastikin, kylmät ilmamassat patoutuvat herkimmin ja hallat pääsevät etenemään alavassa Vantaanjokilaaksossa metsäisiä rinnemaita helpommin. Rinnemaastossa pienilmasto vaihtelee suuresti ilmansuunnan mukaan: pohjoisrinteet ovat kosteita, kylmiä ja varjoisia, kun taas etelärinteet ja mäkien lakialueet ovat paahteisia ja kuivia. Toisaalta mäkien lakialueet ovat tuulisella säällä kylmiä. Päätuulensuunta Helsingin seudulla on lounaasta, mutta avoimet pellot Vantaanjokilaaksossa kärjistyvät erityisesti kylmien itä- ja pohjoistuulten vaikutusta.

2.2.4. Maaperä ja kallioperä

Maaperä on suunnittelualueella pääosin moreenia, jonka muodostamien kumpujen välissä on myös hiekka- ja hietavyöhykkeitä. Vantaanjokilaaksossa sekä erityisesti purojen alavissa painannelaaksoissa on suuria savikkoalueita. Moreenimailla kasvillisuus on pääosin havupuultaista kangasmetsää, kun taas savikon kasvupaikkaolosuhteet suosivat rehevää ruohovartista kasvillisuutta sekä lehtipuustoa ja pensastoa. Tasaiset savikkolaaksot ovat olleet pitkään viljelymaina: Tuomarinkylän ja Haltialan pellot sekä Pakilan ryhmä-

puutarha-alue sijaitsevat kaikki laajalla, yhtenäisellä savikkoalueella. Moreeni-mailla on jonkin verran avokallioita. Avokalliot sijaitsevat mäkien rinteissä tai lakialueilla ja niiden kasvillisuus on karua.

2.2.5. Sadevedet ja kuivatus

Tasaisilla savikkoalueilla (esimerkiksi Paloheinässä) olevien puistojen kuivattaminen on ongelmallista hienojakoisen, huonosti vettä läpäisevän maaperän takia. Rakentaminen on lisääntynyt alueella jatkuvasti ja siten pintavesijärjestelmään johdettavan veden määrä on kasvanut. Viheralueilla on melko runsaasti avo-ojia, jotka ovat tärkeitä pintavesien kuljettamisessa. Osa ojista on putkitettu, mutta putkitettu oja ei ole niin tehokas kuljettamaan vettä kuormitushuippujen aikana kuin avo-oja.

Kuva 15. (ylin) Avo-oja kerää tehokkaasti pintavesiä ja se myös elävöittää ympäristöä. (Kohde 19.)

Kuva 16. (alin) Kirsikkapuronpuiston halki virtaa puro, joka on tärkeä osa puistoa.

2.2.6. Vesiuomat, rannat ja pohjavesialueet

Luonnon vettä ja rantaviivaa on Pohjoisen suurpiirin alueella lähinnä vain Vantaanjoen varrella. Alueella on lisäksi joitakin puroja, joiden vesipinnan merkitys maisemassa ja virkistystoimintojen kannalta on vähäinen. Purot lisäävät luonnon monimuotoisuutta ja ovat siten erittäin tärkeitä ekologisia väyliä esimerkiksi eläimistölle ja ne tuovat myös vaihtelua yksittäisten puistojen ilmeeseen. Virtaavista puroista merkittävin on Näsinoja, joka kokoaa Haltialan pelloilta kerääntyvän veden. Näsinojan kehittämiseksi on laadittu myös kunnostussuunnitelma. Mainitsemisen arvoinen puro on myös Mätäpuro, joka tuo tunnelmaa Kirsikkapuron puistoon Pirkkolassa. Tuomarinkartanon alueella virtaa Tuomarinkartanonpuro, joka laskee Vantaanjokeen. Rakennettuja vesiaiheita suunnittelualueella ei ole lainkaan. Alueen purojen hoidosta vastaa viherosasto, kuten myös avo-ojien hoidosta viheralueilla. Osa avo-ojista on kuitenkin osa yleistä sadevesiverkostoa. Kyseiset kohdat on mainittu kohdekohtaisissa kuvauksissa.

Suunnittelualueella ei ole pohjavesialueita. Vantaanjoki on kuitenkin merkitty Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksessa 22.9.2003 vedenhankinnan kannalta merkittäväksi pintavesialueeksi. Vantaanjokivarren viljelyalueiden ravinnekuormitus ja haitallisten aineiden kulkeutuminen vesistöön on siten pyrittävä pitämään mahdollisimman pienenä riittävien suojavyöhykkeiden sekä tarkasti mitoitettun lannoituksen ja torjunnan avulla.

2.2.7. Kasvillisuus

Suunnittelualueella rehevien, istutettujen ja hoidettujen tonttien vastapainona korostuvat metsäiset alueet ja niityt, joilla luonnonkasvillisuus on vallitsevana. Luonnonalueilla on runsaasti erilaisia luontotyyppejä Vantaanjokivarren rantalehdoista Keskuspuiston pohjoisosan korpiin, joten luonnonkasvillisuus on kokonaisuutenaan monipuolista. Luonnonkasvillisuutta täydentää osaltaan ihmisen luomien kasvupaikkojen lajisto.

Metsät ovat pääosin keski-ikäisiä, tuoreita kangasmetsiä, joiden pääpuulajina on kuusi. Lehtipuista runsain on koivu. Metsien pensaskerros on melko niukkaa. Metsien pohjakasvillisuus on paikoitellen rehevöitynyt, sillä maapohja on saanut lisäravinteita erityisesti tonteilta tuoduista puutarhajätteistä. Pohjakasvillisuus on paikoitellen kulunut tallaamisen seurauksena. Erilaisia niittyjä kostean rehevistä tuoreista niityistä aina kuiviin ketoihin on suunnittelualueella useita. Viime vuosina niityt ovat kuitenkin vähentyneet hoitamattomina umpeenkasvun takia. Vuonna 2004 alueen niityistä osa on otettu ylläpitoon ja niitä hoidetaan tehdyn luokittelun mukaisesti.

Kartanoympäristöistä löytyy arvokasta, vanhaakin istutettua kasvillisuutta. Tuomarinkylän ja Haltialan kartanoiden sekä Niskalan tilan viimeinen omistaja Jakob Kavaleff kylvi, istutti ja kasvatti maillaan runsaasti vierasperäistä kasvillisuutta. Innokas kasviharrastaja toi siis alueen suomalaiseen metsälajistoon merkittävän lisän, ja Niskalan arboretum ja tilaympäristöt ovat edelleen yksi Helsingin kasvistollisesti rikkaimpia alueita.

Entisiä pihapiirejä, jotka ovat nykyisin luokiteltu metsäalueiksi, on esimerkiksi Haltialan tilalla Potmäessä ja Pakilassa Kehä I:n molemmin puolin tonteilla, jotka on kaavoituksella halkaistu osaksi puistoa. Näillä alueilla maastosta saattaa edelleen löytyä arvokastakin puutarhakasvillisuutta.

Rakennettujen puistojen istutettu kasvillisuus on melko nuorta, sillä vanhoja rakennettuja puistoja alueella ei ole. Puistoissa on tavallisimpia istutettuja puuvartisia koristekasveja, mutta monin paikoin on luontaista puistoa hyödynnetty myös rakennetun puiston kasvillisuutena. Pensaita on käytetty pääasiassa massaistutuksina rajaamassa alueita. Perennoja suunnittelualueen puistoissa on erittäin vähän.

Kuva 17. Metsäkuvioiden vaihtelu tekee maisemasta mielenkiintoisen. Virkistysalueiden metsiä hoidetaan, jotta ne säilyvät turvallisina ja elinvoimaisina sukupolvelta toiselle.

Kuva 18. Avoin niitty on monen kukkivan ruohovartisen luonnonkasvin kasvupaikka. (Kohde 19.)

Kuva 19. Rakennetuissa puistoissa, tilaympäristöissä ja siirtolapuutarhoissa on istutettua kasvillisuutta. (Kohde 80.)

Kuva 20. Pollareita on käytetty lähinnä ajonestoina kevyenliikenteen reiteillä. Pollarit ovat monissa paikoissa huonokuntoisia ja vanhoja. (Kohde 105.)
 Kuva 21. Betonijalustainen ajonesto. (Kohde 56.)

Kuva 22. Aitoja suunnittelualueella on pääasiassa leikkialueita reunustamassa. Yleisin on metalliverkkoaita, mutta myös puuaitoja on jonkin verran. (Kohde 106.)

2.2.8. Luonnon monimuotoisuus, eläimet ja erityislajisto

Pohjoisessa suurpiirissä on runsaasti luontoa, minkä lajikirjoa rikastaa vielä ihmisen luomat elinympäristöt. Toisaalta pohjoisessa suurpiirissä luonto on myös saanut kehittyä monin paikoin kärsimättä suuremmin ihmisen aiheuttamasta häirinnästä. Metsäluonto on monipuolista ja arvokkaita metsien luontotyyppejä ovat muun muassa pähkinäpensaslehdot. Metsistä tavataan monia uhanalaisia kasvilajeja. Pohjoisessa suurpiirissä on useita arvokkaita linnustoalueita. Suunnittelualueella on tavattu eläimistä esimerkiksi rusakoita, märeitä, kettuja ja hirviä, jotka löytävät metsistä turvapaikkoja ja elinympäristön.

Viljellyt pellot ovat useiden eläinten ja lintujen elin- ja levähdyspaikka. Myös rakennetut puistot ja pihapiirit rakennetun ympäristön keskellä houkuttelevat monia eläimiä. Erityisesti kartanoalueiden vanhoissa pihapiireissä on monipuolinen kulttuuriseuralajisto ja Haltialan tilalla on säilynyt arvokkaita ketoja monine ketokasveineen.

2.2.9. Materiaalit, pinnoitteet, rakenteet, kalusteet

Kalustus ja varustus suunnittelualueen viheralueilla on melko niukkaa, sillä rakennettuja puistoja on vähän. Ulkoilureittien varsilla ja rakennetuissa puistoissa on penkkejä ja roska-astioita ja lisäksi leikkipaikoilla sekä leikkipuistoissa monenlaisia leikkivälineitä ja katoksia. Puistokalusteet alueella ovat monin paikoin melko vanhoja ja huonokuntoisia. Yhtenäinen ilme kalustuksessa puuttuu lähes poikkeuksetta alueen puistoista.

Pollarit, kaiteet ja aidat. Viheralueilla on pollareita, aitoja ja kaiteita, joiden tyyli ja värit vaihtelevat. Pollareita ja betoniporsaita on käytetty lähinnä ajonestoina kevyenliikenteen reittien päädyissä. Pollarit ovat yleisimmin yksinkertaisia, huomiovärein maalattuja perusmalleja ja osa pollareista on huonokuntoisia ja ruostuneita. Betonijaoesteet ovat joko huomiovärein maalattuja, liikennemerkkiin yhdistettävissä olevia kulmikkaita porsaita, mutta myös Käsityöpajan Kilpikonnan ajoesteitä on käytetty alueella. Metalliverkkoaitoja on leikkialueiden ympärillä ja koira-aitauksissa. Puurakenteisia aitoja on esimerkiksi uusimmissa puistoissa kasvillisuuden suoja-aitoina tai kaidemaisina ratkaisuinä estämässä kulkua esimerkiksi jyrkkäreunaisen purouoman rantapenkereelle Kirsikkapuron puistossa. Klaukkalanpuiston

leikkialue on rajattu punaisella puuaidalla. Metallikaiteita on sijoitettu pääasiassa ajonestoiksi liikennealueen ja viheralueen reunaan.

Penkit. Penkit ovat yleensä yksinkertaisia, selkänöjallisia peruspenkkejä. Penkkien materiaalina on pääosin puu ja värinä tummanruskea. Penkkejä on töhritty jonkin verran. Penkeistä osa on selkeästi vähän käytettyjä, sillä ne alkavat olla jo kasvillisuuden ympäröimiä. Syynä joidenkin penkkien vähäiseen käyttöön voi olla se, että ne eivät ole sijoituspaikaltaan houkuttelevia. Monet pohjoisen suurpiirin viheralueet ovat lisäksi luonteeltaan läpikulku- ja ulkoilutoimintaan painottuvia metsäisiä puistoja eikä niinkään pitkään viivähtämään kutsuvia oleskelupuistoja.

Leikkivälineet. Leikkivälineet ovat erilaisia ja peräisin eri ajoilta, ja niitä on uusittu lähinnä peruskorjausten ja rakenteellisen kunnossapidon hankkeiden yhteydessä. Leikkivälineiden kunto vaihtelee: kunnostetuissa ja uusissa puistoissa leikkivälineet ovat yleensä hyväkuntoisia, mutta alueelta löytyy useita leikkipaikkoja, joiden välineistö kaipaavaa uusimista. Tavallisimpia leikkivälineitä alueen leikkipaikoilla ovat pienille lapsille soveltuvat keinut, liukumäet, keinoeläimet ja hiekkalaatikot. Leikkialueilla on paikoitellen myös Käsityöpajan puueläimiä. Joiltakin leikkialueilta löytyy monitoimivälineitä myös isommille lapsille sekä katoksia ja leikkivälineiden säilytyslaatikoita. Leikkipuisto Soihdussa ja Leikkipuisto Maunulassa on myös skeittirampit.

Muut kalusteet ja varusteet. Roska-astiat ovat pääosin tummanvihreitä perusroskakoreja ja osa niistä on töhrittyjä. Koirapuistoissa on lisäksi maahan upotettuja syväkeräyssäiliöitä koirien jätöksille. Pyörätelineitä on lähinnä vain leikkipuistoissa. Puistoissa on myös erilaisia opastetauluja liittyen esimerkiksi koiraitausten tai leikkipuistojen toimintaan, linnoituslaitteisiin tai luontopolkuihin.

2.2.10. Valaistus ja valaisimet

Pohjoisessa suurpiirissä useimpien ulkoilureittien varsilla on perinteiset, raskaat, katuvalaisintyyliiset puupylväät. Pelikentillä on yleensä valonheittimet. Uusissa rakennetuissa puistoissa ja näihin liittyvillä reiteillä on käytetty erilaisia puistovalaisimia ja pääasiassa metallipylväitä. Metallipylväät ovat yleensä maalaamattomia. Selkeää yhtenäistä ilmettä ei valaistuksella koko alueen sisällä ole vaan puistot on toteutettu yleensä yksittäisinä ja paikoitellen saman

Kuva 23. Yleisin penkkimalli alueella on puu-rakenteinen, tummanruskea. (Kohde 57.)

Kuva 24. Joissakin rakennetuissa puistoissa on käytetty metallipenkkejä. (Kohde 50.)

Kuva 25. Puinen pöytäpenkkiryhmä on yleisillä viheralueilla harvinainen. (Kohde 46.)

Kuva 26. (viereinen sivu, ylin) Yleisin valaisin suunnittelualueella on peruspuupylvääseen kiinnitetty lusikkavalaisin. (Kohde 28.)

Kuva 27. (keskellä) Rakennetuissa puistoissa on paikoitellen käytetty erilaisia puistovalaisimia. (Kohde 69.)

Kuva 28. (alin) Monin paikoin viheralueiden tuntumassa on hyvin vaihtelevanlaisia valaisinmalleja, jolloin yleisilmeestä tulee sekava. (Torpparinmäki.)

puiston sisälläkin on erilaisia valaisintyyppejä (esim. Kirsikkapuronpuisto). Valaistuksen kirjavuutta alueilla lisää vielä se, että usein myös viheralueiden tuntumassa olevilla piha-alueilla on käytetty erilaisia valaisimia.

2.2.11. Taideteokset ja muistomerkit

Patsaita ja muistomerkkejä Pohjoisen suurpiirin puistoissa ei ole lainkaan. Paloheinän leikkikentän tuntumaan on kiveen asennettu muistolaatta. Mahdollisia uusia taideteosten sijoituspaikkoja on pohdittu viheraluesuunnitelman laadinnan yhteydessä: Torpparinmäen Näsinpuistoon on esitetty sijoitettavan taidetta ja ulkoilureitin varrelle Paloheinän majalta Laamannipuistoon olisi mahdollista ideoida ja rakentaa ympäristötaideteoksia.

2.2.12. Häiriöt ja ongelmakohdat

Melu ja ilmansaasteet. Melua aiheutuu merkittävimmin Tuusulanväylän, Hämeenlinnanväylän ja Kehä I:n ajoneuvoliikenteestä sekä Metsälässä radan läheisyydessä myös kiskoliikenteestä. Häiriötä sekä viheralueiden käyttäjälle että kasvillisuudelle aiheutuu jonkin verran vilkkaimpien liikenneväylien läheisyydessä myös liikenteen aiheuttamista ilmansaasteista. Sen sijaan teollisuuden aiheuttamaa melua tai ilmansaasteita ei suunnittelualueella ole.

Maisemahäiriöt. Voimalinjat häiritsevät osaltaan maisemaa Vantaanjoen varrella Haltialan pohjoisosassa ja Tuomarinkartanon alueella sekä Metsälässä. Vantaanjokilaakson avoimessa maisemassa linja kulkee jokea seuraillen osaksi Vantaan ja osaksi Helsingin puolella ja Tuomarinkartanolla linja halkoo viljelymaita. Metsälässä linja kulkee Metsäläntietä seuraillen, ja rakennetussa kaupunkiympäristössä se ei herätä niin suurta huomiota kuin Vantaanjoen varren kulttuurimaisemassa.

Ilkivalta ja muu häiriökäyttäytyminen. Ilkivalta vaivaa erityisesti rakennettuja puistoja: muun muassa Paloheinän ja Torpparinmäen leikkipuistoissa on rikottu ja töhritty leikkivälineitä sekä tuhattu kasvillisuutta. Lasinsirut ja muut roskat aiheuttavat ongelmia erityisesti lasten leikkipaikoilla viikonloppujen jäljiltä. Nuoriso aiheuttaa paikoitellen häiriötä myös lähitalojen asukkaalle metelöimällä iltaisin. Oleskeleminen ja häiriökäyttäytyminen leikkipaikoilla

kuvastaa osaltaan sitä, että nuorisolle ei ole alueella muita kokoontumispaikkoja. Epäsosiaalisten ryhmien kerääntyminen puistoihin on ongelmana lähinnä Maunulan alueella: havaintoja esimerkiksi huume- ja alkoholiongelmaisista on Papinmäentienpuistosta ja Kirsikkapuron puiston maakellarin ympäristöstä.

Viheralueiden sisäänkäynnit ja roskaisuus. Tärkeimmät puistokohteet, kuten Keskuspuisto, eivät erotu sisäänkäynneiltään muista viheralueista. Sisäänkäynti monille viheralueille ei ole houkutteleva vaan antaa epäsiistin ja sekavan vaikutelman. Puistokaistaleiden sisäänkäynteihin on usein sijoitettu erilaisia liikennemerkkejä, muuntamokoppeja, kierrätyspisteitä, ajonestoja, roskastioita. Erityisesti erilaisista jätteenkeräyspisteistä leviää roskaa myös viheralueelle. Samoin viheralueiden edustalle on saattanut jäädä kasoina hiekoitushiekkaa, mikä antaa nuhruisen vaikutelman. Roskaisuus on ongelmana myös monilla metsäisillä viheralueilla ja erityisesti kallioille ja linnoituslaitteiden kaivantoihin on kasaantunut kaikenlaista jätettä. Potmäen alueelle Haltialassa on joskus tuotu rakennusjätettä, joten maapohjassa on runsaasti metallia ja lasia, mistä saattaa aiheutua haittaa sekä viheralueen käyttäjille että alueella liikkuville eläimille.

Pihojen laajeneminen viheralueelle. Metsäisillä viheraluekaistaleilla ongelmana on alueisiin rajoittuvien pihojen laajeneminen viheralueelle: tonttia reunustavia metsiä on siistitty ja lopulta tilanne on monin paikoin johtanut siihen, että metsänpohja on rakennettu asukkaiden toimesta puistomaiseksi perustamalla nurmikkoa, istuttamalla puutarhakasvillisuutta ja levittämällä pihalle kuuluvia toimintoja puiston puolelle (esim. kompostin sijoittaminen). Esimerkiksi Paloheinän ja Pakilan viheraluekaistaleet toimivat reittiyhteytenä keskuspuistoon ja siksi on erittäin tärkeää sekä maisemallisesti että ekologisesti säilyttää metsäinen yleisilme. Rakennetut, puistomaiset laikut rikkovat metsän yhtenäisyyden, vähentävät luonnon monimuotoisuutta ja haittaavat alueen yleistä virkistyskäyttöä. Yleinen viheralue kapenee visuaalisesti kun taas tonttien alue näyttää jatkuvasti laajenevan.

Kuva 29. (ylin) Viljelymaisemassa voimalinja kiinnittää huomiota, vaikkakin tällöin sen alla kasvava kasvillisuus ei tarvitse erityistoimenpiteitä, sillä pelto pysyy avoimena ja siistinä. (Tuomarinkartano.)
Kuva 30. (keskellä) Rakennetussa ympäristössä voimalinja ei ole aivan vieras maisemaelementti. (Metsälä.)
Kuva 31. (alin) Ilkivalta kohdistuu monin paikoin puistokalusteisiin. (Kohde 44.)

Kuva 32. Sisääntulo viheralueelle ei ole houkutteleva eikä siisti, koska puusto on tiheikköistä ja alueelle on sijoitettu suunnittelemattomasti erilaisia rakenteita ja varusteita. (Kohde 58.)

Kuva 33. Viheralueille on tuotu paikoitellen puutarhajätteen lisäksi kaatopaikkajätettä. (Kohde 67.)

Kuva 34. Monin paikoin viheralueelta raivataan lisätilaa oman pihan toiminnoille, jolloin alue on pois yleisestä käytöstä. (Kohde 47.)

2.2.13. Esteettömyys ja turvallisuus

Korkeuseroista johtuen suunnittelualueella on viheralueita, jotka ovat liikuntarajoitteisten ulottumattomissa. Monin paikoin on käytetty irrallisia päällysteitä, kuten soraa ja kivituhkaa, jotka ovat esimerkiksi pyörätuolilla liikkuville hankalampia kuin tasainen asfaltti. Leikkipaikkojen välinevalinnoissa ei ole erikseen huomioitu liikuntaesteisiä. Suunnittelualueen lähituntumaan Maunulan Suursuonpuistoon rakennettiin vuonna 2003 esteetön senioripolku, joka palvelee erityisesti alueen vanhuksia tarjoamalla turvallisen ja helppokulkuisen ulkoilureitin.

Viheralueet koetaan yleisesti ottaen turvallisiksi liikkua ja oleskella. Käyt-täjäpalautteen perusteella kuitenkin ilta on ongelmallinen, sillä tuolloin puis-toissa liikkuu paljon nuorisoa, jota muut käyttäjät hieman vieroksuvat. Erityi-sesti leikkipaikoille ei iltaisin uskalleta laskea lapsia yksin. Keskuspuistossa Pirkkolan kohdalla on alueita, jossa metsä koetaan niin tiheäksi, että yksin kulkeminen alueella pelottaa. Turvattomuutta koetaan myös liikuttaessa ulkoilureiteillä erityisesti lasten kanssa, jolloin vauhdikkaasti kulkevat pyöräilijät, rullaluistelijat ja rullasuksilla hiihtäjät koetaan vaaraksi. Keskuspuiston laduilla vauhti on myös osalla hiihtäjistä niin luja, että hitaammat kokevat jäävänsä jalkoihin. Poliisin mukaan myös mopoilijat saattavat aiheuttaa vaaratilanteita, sillä mopoilla ajetaan myös kielletyillä kevyenliikenteenreiteillä.

2.2.14. Viheralueiden rakennus- tai suunnitteluhankkeet

Suunnittelualueella ovat olleet rakenteilla Paloheinän alueella Tuikkupuisto ja Tulipesänpuisto. Keskuspuiston pohjoisosassa on suunnitteluvaiheessa kor-pisuon ennallistamishanke. Keskuspuiston kalusteita suunnitellaan koko-naisuutena vuonna 2002 pidetyn kilpailun tuloksen pohjalta. Suunnittelualueen lähituntumassa on rakenteilla Itä-Pakilaan Etupellon asukaspuisto, joka täydentää valmistuttuaan myös suunnittelualueella asuvien palvelutarjontaa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto kehittää yhteistyössä hallintokuntien kanssa Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosasto tekee parhaillaan Pohjois-Helsingin kevyen liikenteen viitoitus suunnitelmaa, jossa käsitellään myös suunnittelualueen reittejä.

2.3. Viheralueiden palvelut

2.3.1. Leikkipaikat ja leikkipuistot

Pohjoisen suurpiirin alueella on melko harva, mutta kuitenkin tasaisen kattava leikkipaikkaverkosto. Viherosasto on keskittänyt leikkipaikkavälineistöä suosituimpiin ja toimivimpiin puistoihin, sillä välineistö vaatii säännöllistä tarkkailua ja huoltoa. Siksi joitakin vaatimattomia, vähän käytettyjä, huonokuntoisia ja turvallisuusmääräysten vastaisia leikkipaikkoja on poistettu työn aikana. Pohjoisessa suurpiirissä on poistettu vuodesta 2002 yhteensä kuusi leikkipaikkaa, joista kolme sijaitsee tämän viheraluesuunnitelman alueella: Suursuon leikkipaikka Maunulassa sekä Näsinpuiston ja Pikku Kärjäpuiston leikkipaikat Torpparinmäessä. Pientaloalueilla leikkipaikkojen tarve on vähäisempi verrattuna keskustan tiiviisti rakennettuihin kerrostaloalueisiin, sillä pientaloalueilla lapset leikkivät omilla pihoilla. Pohjoisessa suurpiirissä runsas lähiluonto tarjoaa lapsille luontevan, rakennettuja leikkipaikkoja täydentävän leikkiympäristön.

Pohjoisessa suurpiirissä on perustettu joitakin leikkipaikkoja vuosia sitten lapsimäärän oltua nykyistä korkeampi asemakaavallisesti sellaisille alueille, joille leikkipaikka ei kuuluisi. Tällaisia ovat katualueelle perustetut Länsi-Pakilassa Lepolanpuiston leikkipaikka ja Itä-Pakilassa Unilukkarintien ja Yhdyskunnantien kulmauksen leikkipaikka sekä Piikintien ja Koulumestarintien kulmauksen leikkipaikka. Katualueen leikkipaikat ovat nykyisellään rapistuneet sekä hoidon ulkopuolelle jääneinä että käyttämättöminä, eivätkä ne vastaa EU:n leikkipaikoille asettamia turvastandardeja. Siksi katualueen leikkipaikat puretaan. Katualueella olleet leikkipaikat sijaitsevat myös liikenteellisesti turvattomilla alueilla. Asiasta on tiedotettu asemakaavoittajalle.

Leikkipuistoja:

Leikkipuisto Soihtu, Paloheinäntalo, Ylipalontie 1 E

Leikkipuisto Torpparinmäki, Ylätuvanpolku 4

Leikkipaikkoja:

Haltialan tilan leikkipaikka, Haltiala

Kirsikkapuronpuisto, Pirjontie, Pirkkola

Klaukkalanpuisto, Pakilan rantatie, Itä-Pakila

Koivikkopuisto, Koivikkotie, Maunulanpuisto

Kuva 35. (ylin) Keskuspuistossa on erinomaiset hiihtomahdollisuudet. (Haltiala.)
 Kuva 36. (lkskellä) Vantaanjoki voi harrastaa monenlaista virkistystoimintaa – esimerkiksi kalastusta, uimista, melontaa ja vesilintujen tarkkailua. (Kohde 95.)
 Kuva 37. (alin) Opastetut luontopolut houkuttelevat liikkumaan ja kertovat samalla ulkoilijalle alueen luonnosta. (Kohde 23.)

Krämertipuisto, Krämertintie, Metsälä
 Laamannipuisto, Asestontie, Torpparinmäki
 Näsinpuisto, Kuusimiehentie, Torpparinmäki
 Pakilanpuisto, Muurimestarintie, Halkosuontie, Länsi-Pakila
 Paloheinän leikkikenttä, Paloheinäntie, Paloheinä
 Repovuorenpuisto, Pakilantie 111-113, Paloheinä

2.3.2. Liikunta- ja ulkoilupaikat

Liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet suunnittelualueella ovat erinomaiset. Liikuntaviraston järjestämiä liikuntamahdollisuuksia on runsaasti ja viherosaston tarjoamat palvelut täydentävät näitä. Keskuspuisto sopii ulkoiluun läpi vuoden. Asukaspalautteissa havaittiin kuitenkin Keskuspuiston pohjoisosaa koskeva puute: suuri osa reiteistä on talvisin latuja, joten metsässä ei ole mahdollisuuksia kävelylle ja lenkkeilylle lumisena aikana.

Ulkoilu ja retkeily. Suunnittelualueella on kattava ulkoilureitistö ja valaistuja kuntoratoja on Keskuspuistossa. Maunulan ulkoilumajalta lähtee 1,5 kilometrin pituinen valaistu pururata; Paloheinän ulkoilumajalla on valaistu kolmen kilometrin pururata, neljän kilometrin kivipintainen rata ja 7,5 kilometrin mittainen pururata; Pirkkolan liikuntapuistossa on useita eri mittaisia kuntoratoja. Keskuspuisto ja Haltialan tilaympäristö tarjoavat myös monipuoliset retkeilymahdollisuudet luonnonympäristössä. Kuntopolut on esitetty liikuntaviraston toimipisteissä yleisesti jaossa olevassa ulkoilukartassa.

Luontoharrastukset. Luontoharrastuksille on pohjoisen suurpiirin alueella hyvät mahdollisuudet: retkeily, luonnon tarkkailu ja kalastus onnistuvat alueen pohjoisosissa erinomaisesti. Paloheinän majalta lähtee kaksi opastettua luontopolkua: Haltiavuoren seitsemän kilometriä pitkä luontopolku kiertää Keskuspuistossa aarnialueen kautta Pitkäläskoskelle ja Paloheiniän. Metsäpolku kiertää noin kolmen kilometrin matkan Haltialan metsäluontoon perehdyttäen. Maunulan luontopolku on vajaa neljä kilometriä pitkä ja kulkee Maunulan maastossa Metsäpurontieltä Maunulan uurnalehdon tuntumasta kiertäen lähes koko Maunulan ja päättyen Patterinmäelle. Polun varrella on erilaisia luontokohteita aina purolehdosta avoimiin niittyihin. Niskalan puulajipuistossa on kolme lyhyehköä polkua, jotka tutustuttavat ulkoilijat alueen kasvilajiin. Torpparin taival on Torpparinmäen luontopolku, jonka

alueen asukkaat, peruskoulu ja nuorisotalo ovat luoneet yhteisenä hankkeena kaupungin avustuksella. Torpparintaival on kesällä noin 4,5 kilometrin mittainen ja talvella polulle kertyy mittaa 3,2 kilometriä.

Kartta 9: Karttaan on koottu suunnittelualueen viheralueiden tarjoamia palveluita.

Pyöräily. Pyöräily on mahdollista turvallisesti kevyenliikenteenreiteillä, joista monet kulkevat viheralueilla. Helsingissä on myös niin kutsuttuja kotiseutupyöräreittejä, joista kaksi sijaitsee suunnittelualueella: Maunulan - Pakilan kierros ja Haltialan kierros. Maastopyöräilymahdollisuuden tarjoaa esimerkiksi Helsinki 2000-reitti, joka kulkee Keskuspuistossa.

Ratsastus. Tuomarinkylän kartanon alueella toimii Tuomarinkylän ratsastuskoulu, joka tarjoaa ratsastusta eritasoisille. Alueella on mahdollisuudet kouluratsastukseen, esteratsastukseen, maastoratsastukseen ja talutusratsastukseen. Myös vammaisille järjestetään erityistunteja. Ratsastusreitit on esitetty liikuntaviraston toimipisteissä yleisesti jaossa olevassa ulkoilukartassa.

Hiihto. Keskuspuistossa on runsas latuverkosto: Pirkkolan liikuntapuistosta ja Paloheinän majalta on helppo lähteä hiihtämään ja näillä alueilla on myös pysäköintitilaa kauempaa autolla tuleville hiihtäjille. Hiihtoladut on esitetty liikuntaviraston toimipisteissä yleisesti jaossa olevassa latukartassa.

Luistelu. Viherosasto ylläpitää jäädytettyjä luistelukenttiä Maunulan leikkipuistossa, leikkipuisto Soihdussa ja leikkipuisto Torpparinmäessä. Lisäksi liikuntavirastolla on jäähalli Pirkkolan liikuntapuistossa ja liikuntaviraston toimesta jäädytettyjä luistelukenttiä ovat Maunulan kenttä Maunulanmäessä, Metsälän kenttä Krämertintiellä, Pakilan kenttä Pilkekujalla, Paloheinän kenttä Pakilantiellä, Torpparinmäen kenttä Torpparinmäentiellä ja Tuomarinkylän kenttä Tuomarinkartanontiellä.

Skeittailu. Pohjoisessa suurpiirissä on kolme skeittipaikkaa: Leikkipuisto Soihdussa (vanerinen puoliramppi hiekkakentän laidalla), Leikkipuisto Maunulassa (Rhinon puoliramppi) ja Pirkkolassa Kehä I:n ja Kaarelantien varrella olevalla pysäköintialueella (useita vaneriramppeja asfalttialustalla). Lisäksi on esitetty toivomus, että Torpparinmäkeen saataisiin skeittipaikka.

Välinevuokrauspisteet. Paloheinän majalla on suksivuokrauspiste. Nuorisosiainkeskuksen melontarannasta Malmin uimarannan vieressä